

การสร้างคำในภาษามลายูถิ่นปัตตานี

ความเป็นมาและภูมิำเนาของผู้พูดภาษามลายูถิ่นปัตตานี

ภาษามลายูถิ่นปัตตานีเป็นภาษาที่พูดโดยชาวไทยมุสลิมที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส (ส่วนภาษามลายูที่พูดในจังหวัดสตูล คือ ภาษามลายูถิ่นสตูล (Satun Malay)) ทั้งสามจังหวัดนี้ตั้งอยู่บริเวณชายฝั่งตะวันออกทางภาคใต้ของประเทศไทย ประชากรประมาณร้อยละ 80 ถึง 85 ในจังหวัดดังกล่าวพูดภาษามลายูถิ่นปัตตานีในชีวิตประจำวัน ภาษามลายูถิ่นปัตตานีนี้มีลักษณะคล้ายกับภาษามลายูถิ่นกัลันตัน (Kelantan dialect) ที่พูดในรัฐกัลันตัน ซึ่งเป็นรัฐทางตอนเหนือแถบฝั่งทะเลด้านตะวันออกของประเทศมาเลเซีย เนื่องจากชาวไทยมุสลิมที่อาศัยอยู่ในสามจังหวัดดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันมาเป็นเวลานานและมีการโยกย้ายไปมาหาสู่กันเสมอ อีกทั้งในอดีตทั้งสามจังหวัดเคยเป็นดินแดนที่อยู่ในอาณาจักรเดียวกัน คือ อาณาจักรลังกาสุกะ (Langkasuka) (Mudwan 1988 : 39-52) จึงทำให้มีการใช้ภาษาร่วมกัน และมีผลทำให้ภาษามลายูถิ่นที่พูดในบริเวณสามจังหวัดดังกล่าวมีลักษณะคล้ายคลึงกันมาก และการที่รวมเรียกเป็นภาษามลายูถิ่นปัตตานีนั้นเนื่องจากว่า ในอดีตนั้นปัตตานีเป็นเมืองใหญ่และเป็นศูนย์กลางของการค้าขายเพราะเป็นเมืองท่าซึ่งมีเรือจากอินเดีย โปรตุเกส ฮอลแลนด์ และอังกฤษ มาเทียบท่าเพื่อนำสินค้ามาเข้ามาจำหน่าย ทำให้ปัตตานีเป็นที่ยึดมากกว่ายะลา และนราธิวาส

ระบบเสียงและโครงสร้างคำในภาษามลายูถิ่นปัตตานี

1. ระบบเสียง* ระบบเสียงของภาษามลายูถิ่นปัตตานี ประกอบด้วย ระบบเสียงพยัญชนะและระบบเสียงสระ ดังนี้

1.1 ระบบเสียงพยัญชนะ พยัญชนะในภาษามลายูถิ่นปัตตานีมีทั้งหมด 25 หน่วยเสียง ได้แก่ /p/, /t/, /c/, /k/, /ʔ/, /p^h/, /t^h/, /c^h/, /k^h/, /b/, /d/, /ɟ/, /g/, /f/, /s/, /h/, /z/, /ʃ/, /ʈ/, /n/, /ɳ/, /ŋ/, /l/, /r/, /w/ และ /j/ (ดูตารางที่ 5 ประกอบ)

ตารางที่ 5 แสดงระบบเสียงพยัญชนะในภาษามลายูถิ่นปัตตานี

ลักษณะการเปล่งเสียง		ฐานที่เกิดของเสียง				
		ริมฝีปาก	ปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	เส้นเสียง
เสียงกัก	ไม่ก้อง	p	t	c	k	ʔ
	ไม่ก้อง- พ่นลม	p ^h	t ^h	c ^h	k ^h	
	ก้อง	b	d	ɟ	g	
เสียงเสียด แทรก	ไม่ก้อง	f	s			h
	ก้อง		z		ʃ	

* ระบบเสียงในภาษามลายูถิ่นปัตตานีที่นำเสนอไว้นี้ เป็นผลการวิเคราะห์ของ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ลักษณะการเปล่งเสียง		ฐานที่เกิดของเสียง				
		ริมฝีปาก	ปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	เส้นเสียง
เสียงนาสิก	ก้อง	ม	น	ญ	ง	
เสียงข้างลิ้น	ก้อง		ล			
เสียงลิ้นรียว	ก้อง		ร			
เสียงเปิด	ก้อง	พ		จ		

จากตารางข้างต้นหน่วยเสียง /p^h/, /t^h/, /c^h/, /k^h/ พบในคำที่ืมจากภาษาไทย /f/, /r/ พบในคำที่ืมจากภาษาอังกฤษ และ /z/ พบในคำที่ืมจากภาษาอาหรับ ตัวอย่างคำที่ืมจากภาษาไทย เช่น

/p^hcʔ/ ‘พรรค’ มาจากคำว่า พรรค /c^hɔʔ/ ‘ชอบ’ มาจากคำว่า ชอบ

/k^haj/ ‘ค่าช’ มาจากคำว่า ค่าช /t^habɛj/ ‘ทหาร’ มาจากคำว่า ทหาร

ตัวอย่างคำที่ืมจากภาษาอังกฤษ เช่น

/rɔdijʉ/ ‘วิทยุ’ มาจากคำว่า <radio> /fiŋ/ ‘ฟิล์ม’ มาจากคำว่า <film>

ตัวอย่างคำที่ืมจากภาษาอาหรับ เช่น

/ʔazaʔ/ ‘ทรมาน’ มาจากคำว่า /ʔazaab/

อักษรไรก็ตามผู้วิจัยพบว่าหน่วยเสียง /p^h/, /t^h/, /c^h/ และ /k^h/ ไม่ปรากฏ
ในคำที่ไม่ใช่คำสัมผัส ตัวอย่างเช่น

/p^hijɔ/ 'ใคร' /t^hanɔʔ/ 'เพื่อน'

/c^hɔma/ 'สกปรก' /k^hɔnɔ/ 'ถูก'

นอกจากนี้หน่วยเสียงในภาษามลายูถิ่นปัตตานียังปรากฏในรูปพยัญชนะซ้ำ (double
consonant) ตัวอย่าง เช่น /llabɔ/ 'แมงมุม' /kkuʃɔ/ 'เต่า' เป็นต้น

1.2 ระบบเสียงสระ สระในภาษามลายูถิ่นปัตตานีมี 3 ประเภท ได้แก่
สระเดี่ยวธรรมดา สระเดี่ยวนาสิก และสระผสม

สระเดี่ยวธรรมดามี 8 หน่วยเสียง ได้แก่ /i/, /e/, /ɛ/, /ə/, /a/,
/ɔ/, /o/ และ /u/ (ดูตารางที่ 6 ประกอบ)

ตารางที่ 6 แสดงระบบเสียงสระเดี่ยวธรรมดาในภาษามลายูถิ่นปัตตานี

ระดับของลิ้น	ตำแหน่งของลิ้น		
	หน้า	กลาง	หลัง
สูง	i	—	u
กลาง	e	ə	o
ต่ำ	ɛ	a	ɔ

สระเดี่ยวนาสิกมี 4 หน่วยเสียง ได้แก่ /ɪ̃/, /ẽ̃/, /õ̃/ และ /ũ̃/
(ดูตารางที่ 7 ประกอบ)

ตารางที่ 7 แสดงระบบเสียงสระเดี่ยวนาสิกในภาษามลายูถิ่นปัตตานี

ระดับของลิ้น	ตำแหน่งของลิ้น		
	หน้า	กลาง	หลัง
สูง	-	-	~ ึ
กลาง	-	-	-
ต่ำ	~ เ	~ อ	~ อ

สระผสม มี 5 หน่วยเสียง ได้แก่ /ae/, /aε/, /ao/, /au/ และ /ai/

2. โครงสร้างพยางค์

พยางค์ในภาษามลายูถิ่นปัตตานีมีโครงสร้าง 4 ประเภท ดังนี้คือ

CV. เช่น /wi/ 'ให้' CVC. เช่น /doʔ/ 'นั่ง'
 CCV. เช่น /cca/ 'น้ำคร่ำ' CCVC. เช่น /ttoʔ/ '(ให้)แก่ฮาย'
หมายเหตุ CC คือพยัญชนะซ้ำ

3. โครงสร้างคำ

คำในภาษามลายูถิ่นปัตตานีมี 3 ประเภท คือ คำพยางค์เดียว คำสองพยางค์ และคำสามพยางค์

คำพยางค์เดียวมีโครงสร้างพยางค์ 4 ลักษณะดังนี้ คือ

CV. เช่น /wi/ 'ให้' CVC. เช่น /doʔ/ 'นั่ง'
 CCV. เช่น /cca/ 'น้ำคร่ำ' CCVC. เช่น /ttoʔ/ '(ให้)กับฮาย'

คำสองพยางค์มีโครงสร้างพยางค์ 8 ลักษณะดังนี้ คือ

CV.CV. เช่น /matɔ/ 'ตา'	CV.CVC. เช่น /ɕaɾɔh/ 'ข้าง'
CCV.CV. เช่น /ppalɔ/ 'หัว'	CCV.CVC. เช่น /nɲakeʔ/ 'เชื้อโรค'
CV.CVC. เช่น /sakeʔ/ 'เจ็บ'	CVC.CVC. เช่น /taʔmoh/ 'ไม่เอา'
CCVC.CV. เช่น /ddaʔpe/ 'ข้างหน้า'	CCVC.CVC. เช่น /ddaʔtab/ 'ข้างบน'

คำสามพยางค์มีโครงสร้าง 2 ลักษณะ คือ CV.CV.CVC. เช่น /pəʔabon/ 'หลังคา' และ CV.CV.CV. เช่น /kəʔetɔ/ 'รถ'

การสร้างคำในภาษามลาญถิ่นปัตตานี

จากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างคำทั้งหมด 1,522 คำ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมจากพจนานุกรม มลาญถิ่นปัตตานี-ไทย ฉบับร่างของ Cristopher Court (1978) ผู้วิจัยพบว่าในภาษามลาญถิ่นปัตตานีมีคำที่เกิดจากการสร้างคำ 4 ประเภท คือ คำผสม คำซ้ำ และคำแปลงหมวด นั้นแสดงให้เห็นว่า ในภาษามลาญถิ่นปัตตานีมีวิธีการสร้างคำ 4 ประเภท คือ การผสมคำ การผสมคำ การซ้ำคำ และการแปลงหมวดคำ สำหรับอัตรา การปรากฏของคำแต่ละประเภทนี้ต่างกัน ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงอัตราร้อยละของคำประเภทต่างๆในภาษามลายูถิ่นปัตตานี

ประเภทของคำ	จำนวนคำทั้งหมด	คิดเป็นร้อยละ
คำพसान	468	30.75
คำผสม	796	52.30
คำซ้ำ	20	1.31
คำแปลงหมวด	238	15.64
รวม	1,522	100.00

จากตารางจะเห็นได้ว่าคำที่เกิดจากการสร้างคำโดยการผสมคำมีถึงร้อยละ 52.30 ซึ่งมากที่สุด รองลงมาคือคำพसान ในอัตราร้อยละ 30.75 คำแปลงหมวด ในอัตราร้อยละ 15.65 และน้อยที่สุดคือ คำซ้ำ ในอัตราร้อยละ 1.31 เท่านั้น อย่างไรก็ตาม ในฐานะที่ผู้วิจัยพูดภาษามลายูถิ่นปัตตานีเป็นภาษาแม่ พบว่ายังมีคำอีกหลายคำที่เกี่ยวข้องกับการสร้างคำแบบต่างๆ ซึ่งไม่ปรากฏในพจนานุกรมดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการซ้ำคำ จากตารางที่ 8 จะเห็นได้ว่ามีเพียง 20 คำเท่านั้น แต่จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่ามีคำซ้ำอีกหลายคำที่ไม่ปรากฏในพจนานุกรม เช่น คำที่แสดงการกระทำซ้ำๆกันหลายครั้ง ฯลฯ คำเหล่านี้ผู้วิจัยทราบได้จากการใช้ภาษาของตัวเอง อีกทั้งตรวจสอบกับ ผู้พูดภาษามลายูถิ่นปัตตานีคนอื่นๆ ดังนั้นจึงไม่สามารถนำตัวเลขที่แสดงอัตราค่าประเภทต่างๆในภาษามลายูถิ่นปัตตานีในตารางที่ 8 มายืนยันความแน่นอนหรือความเที่ยงตรงของข้อมูลได้ ตัวเลขเหล่านี้เพียงบอกให้ทราบแนวโน้มว่ามีการสร้างคำประเภทใดมากหรือน้อยเพียงไรเท่านั้น

1. การพसानคำ

- การพसानคำเป็นวิธีการสร้างคำที่พบเป็นอันดับสองรองจากการผสมคำ การพसानคำในภาษามลายูถิ่นปัตตานีสามารถแบ่งออกเป็นประเภทย่อยต่างๆโดยใช้เกณฑ์ 2 เกณฑ์

คือ แบ่งโดยใช้ประเภทของหน่วยเติมศัพท์เป็นเกณฑ์ และแบ่งโดยใช้คำที่ได้จากการผสมคำเป็นเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1.1 ใช้ประเภทของหน่วยเติมศัพท์เป็นเกณฑ์ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การเติมหน่วยเติมหน้าศัพท์ เช่น คำว่า /gɔcɔh/ ‘ชก’ เป็น /ggɔcɔh/ ‘ชกกัน’ หน่วยเติมศัพท์ที่เติมคือ /g-/ การเติมหน่วยเติมหลังศัพท์ เช่น คำว่า /make/ ‘กิน’ เป็น /makene/ หน่วยเติมศัพท์ที่เติมคือ /-ne/

1.2 ใช้คำที่ได้จากการผสมคำเป็นเกณฑ์ สามารถแบ่งออกเป็น 6 ประเภท คือ การผสมคำเพื่อสร้างคำนาม เช่น /tapeh/ ‘กรอง’ เป็นคำกริยา เติมหน่วยเติมหน้าศัพท์ /n-/ เป็น /nnapeh/ ‘เครื่องกรอง’ เป็นคำนาม การผสมคำเพื่อสร้างคำกริยา เช่น /buwɔh/ ‘ผลไม้’ เป็นคำนาม เติมหน่วยเติมศัพท์ /b-/ เป็น /bbuwɔh/ ‘ออกผล(ไม้)’ เป็นคำกริยา การผสมคำเพื่อสร้างคำกริยาวิเศษณ์ เช่น /mapɔh/ ‘ตาย’ เป็นคำกริยา เติมหน่วยเติมหน้าศัพท์ /m-/ เป็น /mmpɔh/ ‘ให้ตาย’ เป็นคำกริยาวิเศษณ์ การผสมคำเพื่อสร้างคำลักษณนาม เช่น /wɔɕe/ ‘คน’ เป็นคำนามและคำลักษณนาม เติมหน่วยเติมหน้าศัพท์ /sɔ-/ เป็น /sɔɕe/ ‘หนึ่งคน’ และการผสมคำเพื่อสร้างคำถาม เช่น /manɔ/ ‘ไหน’ เป็นคำถาม เติมหน่วยเติมหน้าศัพท์ /m-/ เป็น /mmanɔ/ ‘ที่ไหน’ เป็นคำถาม

สำหรับงานวิจัยที่ผ่านมา^๕ มีการแบ่งประเภทของการผสมคำโดยใช้ประเภทของหน่วยเติมศัพท์เป็นเกณฑ์ (เกณฑ์แรก) ซึ่งได้แก่ งานของ Anat Wonggositkul (1985) ส่วนในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ที่ 2 แบ่งการผสมคำออกเป็นประเภทหลักๆ แล้วใช้เกณฑ์ทางความหมายแบ่งออกเป็นประเภทย่อย ดังนี้

^๕ คำในลักษณะนี้ Paitoon Masmintra Chaijanara (1983) วิเคราะห์ให้เป็นคำที่เกิดจากการสร้างคำโดยทำให้เสียงพยัญชนะซ้ำกัน ซึ่งเป็นหน่วยเสียงซ้อนหรือหน่วยเสียงที่เป็นส่วนหนึ่งของรากศัพท์ (suprafix) และ Yeamaji Paramal (1991) วิเคราะห์พยัญชนะต้นของคำในลักษณะนี้เป็นพยัญชนะเสียงยาว (long consonant)

1.1 การพยางค์เพื่อสร้างคำนาม

การพยางค์เพื่อสร้างคำนามในภาษามลายูถิ่นปัตตานีสามารถแบ่งออกเป็น 8 ประเภทย่อย ดังนี้คือ

1.1.1 การพยางค์เพื่อสร้างคำนามที่มีความหมายเป็นผู้กระทำ

(agentive) หน่วยเติมศัพท์ที่ทำหน้าที่นี้คือหน่วยเติมหน้าศัพท์ {n-} รูปที่ปรากฏ คือ /n-/ เท่าที่พบใช้เติมกับรากศัพท์ /sakeʔ/ ‘เจ็บ’ ซึ่งเป็นคำกริยาบอกสภาพและคำคุณศัพท์เท่านั้น เมื่อเติมแล้วจะเกิดการกลมกลืนเสียงตามเสียงข้างหน้า (progressive assimilation) ของหน่วยเติมหน้าศัพท์กับพยัญชนะต้นของรากศัพท์ คือ ลักษณะการออกเสียง (manner of articulation) ของพยัญชนะต้นของรากศัพท์จะกลายเป็นเสียงนาสิก เหมือนกับหน่วยเติมศัพท์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

/sakeʔ/(v.st.), (adj) ‘เจ็บ’ /n-/+ /sakeʔ/ > /nsakeʔ/ /npakeʔ/ ‘เชื้อโรค’

ส่วนรากศัพท์อื่นๆ เมื่อต้องการสร้างคำนามที่มีความหมายเป็นผู้กระทำ จะใช้วิธี การผสมคำ โดยผสมกับคำว่า /ʔoʔe/ ‘คน’ ตัวอย่างเช่น

/maeŋ/(V.Intr.) ‘เล่น’ /ʔoʔe/+ /maeŋ/ > /ʔoʔe maeŋ/ ‘คนเล่น, ผู้เล่น’

/juwa/(V.Tr.) ‘ขาย’ /ʔoʔe/+ /juwa/ > /ʔoʔe juwa/ ‘แม่ค้า, พ่อค้า’

1.1.2 การพยางค์เพื่อสร้างคำนามที่มีความหมายเป็นเครื่องมือ

(instrumental noun) หน่วยเติมศัพท์ที่ทำหน้าที่นี้คือ หน่วยเติมหน้าศัพท์ {C_(n)-} และ หน่วยเติมหลังศัพท์ {-e}

หน่วยเติมหน้าศัพท์ {C_(n)-} ใช้เติมกับรากศัพท์ที่เป็น คำกริยากรรม หน่วยเติมหน้าศัพท์ {C_(n)} นี้มี 2 หน่วยคำย่อย คือ หน่วยคำย่อยที่เป็นเสียงซ้ำกับพยัญชนะต้นของรากศัพท์ และหน่วยคำย่อยที่เป็นพยัญชนะนาสิก

* ในกรณีที่รากศัพท์เป็นคำกริยากรรม ถ้าหากไม่มีกรรมตามหลัง ต้องเปลี่ยนให้เป็น อกรรมก่อนแล้วจึงผสมกับ /ʔoʔe/ ‘ได้’ (ดูเรื่องการพยางค์เพื่อสร้างคำกริยาในข้อ 1.2)

หน่วยคำย่อที่เป็นพยัญชนะซ้ำกับพยัญชนะต้นของรากศัพท์* ใช้
 เติมกับรากศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียงประเภตก ก้อง เท่าที่พบ ได้แก่ /b/ และ /g/
 ตัวอย่างเช่น

/bukɔ/(v.tr.) เปิด /b-/+/bukɔ/ > /bbukɔ/ 'เครื่องมือที่ใช้สำหรับเปิด'
 /gutɪŋ/(V.Tr.) 'ตัดด้วยกรรไกร' /g-/+/gutɪŋ/ > /ggutɪŋ/ 'กรรไกร'

หน่วยคำย่อที่เป็นพยัญชนะนาสิก ใช้เติมกับรากศัพท์ที่มีพยัญชนะ
 ต้นเป็นเสียงอื่นนอกเหนือจากเสียงประเภตก ก้อง หน่วยคำย่อที่เป็นพยัญชนะนาสิกนี้ มีรูป
 ปรากฏ 4 รูป ได้แก่ /m-/, /n-/, /ŋ-/ และ /ɲ-/ ซึ่งเมื่อเติมแล้วจะเกิดการกลมกลืน
 เสียงตามเสียงข้างหน้าของหน่วยเติมหน้าศัพท์กับพยัญชนะต้นของรากศัพท์ คือ ลักษณะการออก
 เสียงของพยัญชนะต้นของรากศัพท์จะกลายเป็นเสียงนาสิกเหมือนกับหน่วยเติมหน้าศัพท์ สำหรับ
 เงื่อนไขการปรากฏของแต่ละรูปมีดังนี้

/m-/ ใช้เติมหน้ารากศัพท์ที่มีเสียงพยัญชนะต้นเป็นเสียงประเภท
 ริมฝีปาก ตัวอย่างเช่น

/puko/(v.tr.) 'ถ่ารูป' /m-/+/puko/ > /mpuko/ > /mmuko/ 'ถ่ารูป'

/n-/ ใช้เติมกับรากศัพท์ที่มีเสียงพยัญชนะต้นเป็นเสียงประเภท
 ปุ่มเหงือก ที่ไม่ใช่เสียงเสียดแทรก ตัวอย่างเช่น

/tapeh/(v.tr.) 'กรอง' /r-/+/tapeh/ > /ntapch/ > /napeh/ 'เครื่องกรอง'

* ในกรณีดังกล่าวนี้อาจวิเคราะห์ให้เป็นกรซ้ำคำแบบก้ำเสียงบางส่วน แต่เหตุที่
 ผู้วิจัยวิเคราะห์ให้เป็นหน่วยเติมหน้าศัพท์ก็เพราะว่าจากการเปรียบเทียบกับภาษามลาญ
 มาตรฐานพบว่า เป็นรูปที่น่าจะกร่อนมาจากหน่วยเติมหน้าศัพท์ ตัวอย่างเช่น คำที่มีความหมาย
 'เครื่องมือที่ใช้เปิด' ในภาษามลาญมาตรฐาน คือ /pəmbuka/ ตรงกับคำในภาษามลาญ
 ถิ่นปัตตานี คือ /bbuko/ เป็นต้น

/น-/ ใช้เติมกับรากศัพท์ที่มีเสียงพยัญชนะต้นเป็นเสียงประเภ
ปมเหงือกเสียดแทรก และ เสียงกักที่มีฐานเป็นเพดานแข็ง ตัวอย่างเช่น

/sapuh/(v.tr.)‘กวาด’/น-+/sapuh/>*/nsapuh/>/napuh/‘ไม้กวาด’

/cɔcɔʔ/(v.tr.)‘เจาะ’ /น-+/cɔcɔʔ/>*/ncɔcɔʔ/>/ncɔcɔʔ/

‘สิ่งที่ใช้เจาะ’

/ญ-/ ใช้เติมกับรากศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียงประเภ
เพดานอ่อน และเสียงกักที่เส้นเสียง ตัวอย่างเช่น

/kajoh/(v.tr.)‘พาย’/ญ-+/kajoh/>*/nkajoh/>/ญkajoh/‘ไม้พาย’

/hubog/(v.tr.)‘ต่อ’/ญ-+/hubog/>*/nhubog/>/ญhubog/‘สิ่งที่ใช้ต่อ’

เนื่องจากคำที่ได้จากการเติมหน่วยเติมหน้าศัพท์ {C_(n)-} มีหลายความหมาย
เช่น คำว่า /bbuko/ อาจหมายความว่า ‘เครื่องมือที่ใช้เปิด’ หรือ ‘เปิดเอง’ ดังนั้นใน
กรณีที่ไม่บริบทบ่งบอกเพื่อไม่ให้มีความกำกวม จึงต้องผสมกับคำว่า /təpaʔ/ ‘ที่(ใช้)’ เพื่อ
แยกความหมาย ดังนี้

/buko/(v.tr.)‘เปิด’/təpaʔ+/bbuko/>/təpaʔ bbuko/‘เครื่องมือที่ใช้
สำหรับเปิด’

หน่วยเติมหลังศัพท์ {-e} รูปที่ปรากฏ คือ /-e/ เท่าที่พบ
สามารถเติมกับรากศัพท์ /gutij/‘กรรไกร’เท่านั้น ดังนี้

/gutij/+/ -e/>/gutije/‘กรรไกร’

1.1.3 การผสานคำเพื่อสร้างคำนามที่เป็นนามธรรม (abstract
noun) หน่วยเติมศัพท์ที่ทำหน้าที่นี้คือ หน่วยเติมหลังศัพท์ {-e} ซึ่งผู้วิจัยพบว่าสามารถวิเคราะห์
ได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1) วิเคราะห์ให้หน่วยเติมหลังศัพท์ {-e} มีรูปปรากฏ 8 รูป
ได้แก่ /-ʔe/, /-pe/, /-le/, /-ʔe/, /-ke/, /-ne/, /-se/ และ /-te/ หน่วยคำย่อย

เหล่านี้จะมีเงื่อนไขทางศัพท์เป็นตัวกำหนดการปรากฏ* (lexically conditioned) เท่านั้น หน่วยเติมหลังศัพท์ {-e} นี้สามารถเติมกับรากศัพท์ที่เป็นคำกริยากรรม คำกริยาอาการ คำกริยาบอกสภาพ และคำคุณศัพท์ ตัวอย่างเช่น

/pike/(v.intr.) 'คิด' /pike/ + /-tʃe/ > /pikeʃe/ 'ความคิด'

/haʃaʔ/(v.intr.) 'หวัง' /haʃaʔ/ + /-pe/ > /haʃaʔpe/ 'ความหวัง'

/kəka/(v.st.), (adj.) 'ถาวร' /kəka/ + /-le/ > /kəkale/ 'ความถาวร'

/kəʃiʔw/(v.intr.) 'ทำงาน' /kəʃiʔw/ + /-ʔe/ > /kəʃiʔwʔe/ 'งาน'

/dudoʔ/(v.intr.) 'นั่ง' /dudoʔ/ + /-ke/ > /dudoʔke/ 'การนั่ง'

/səne/(v.st.), (adj.) 'สบาย' /səne/ + /-ŋe/ > /səneŋe/ 'ความสบาย'

/sehaʔ/(v.st.), (adj.) 'สมบูรณ์' /sehaʔ/ + /-te/ > /sehaʔte/ 'ความ

สมบูรณ์'

* การปรากฏของหน่วยคำย่ออาจถูกกำหนดโดยเงื่อนไขทางเสียง (phonetically conditioned) เงื่อนไขทางไวยากรณ์ (grammatically conditioned) หรือเงื่อนไขทางศัพท์ (lexically conditioned) หน่วยคำย่อที่ถูกกำหนดโดยเงื่อนไขทางเสียง ตัวอย่างเช่น หน่วยคำแสดงพหูพจน์ในภาษาอังกฤษ มี 3 รูป คือ /-iz// -s/ และ /-z/ การปรากฏของแต่ละรูปจะถูกกำหนดโดยเงื่อนไขทางเสียง กล่าวคือ /-iz/ จะปรากฏหลังเสียง /s/, /z/, /f/, /tʃ/ และ /d/ เช่น ในคำว่า <horses> /-s/ จะปรากฏหลังเสียงกัก ไม่ก้อง เช่น ในคำว่า <books> /-z/ ปรากฏหลังเสียงอื่นๆ เช่น ในคำว่า <bags> หน่วยคำย่อที่ถูกกำหนดโดยเงื่อนไขทางไวยากรณ์ ตัวอย่างเช่น รูปเอกพจน์ของคำชี้เฉพาะ (definite article) ในภาษาเยอรมัน เมื่อใช้กับคำนามที่เป็นเพศชาย (masculine) เช่น คำว่า MANN ผู้ชาย จะเป็น <des> และเมื่อใช้กับคำนามที่เป็นเพศหญิง (feminine) เช่น FRAU ผู้หญิง จะเป็น <der> และหน่วยคำย่อที่ถูกกำหนดโดยเงื่อนไขทางศัพท์ ตัวอย่างเช่น รูปพหูพจน์ของ ox วัวตัวผู้ คือ oxen ซึ่งมีเพียง ox คำเดียวเท่านั้นที่สามารถเติม -en ได้ (Bauer 1983:15-16)

2) วิเคราะห์ให้หน่วยเติมหลังศัพท์ {-e} มีรูปปรากฏรูปเดียว

คือ /-e/ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

* /pikeʃ/ + /-e/ > /pikeʃe/ 'ความคิด'

* /səneŋ/ + /-e/ > /səneŋe/ 'ความสับสน'

* /kəkəl/ + /-e/ > /kəkəle/ 'ความถาวร'

* /haʃaʔp/ + /-e/ > /haʃaʔpe/ 'ความหวัง'

* /dudoʔk/ + /-e/ > /dudoʔke/ 'ความเป็นอยู่'

* /sehaʔt/ + /-e/ > /sehaʔte/ 'ความสมบูรณ์'

* /kəʃiɽɔʔ/ + /-e/ > /kəʃiɽɔʔe/ 'งาน'

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยคิดว่าผลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบนี้หนึ่งนั้นเป็นผลการวิเคราะห์ที่ไม่ค่อยดีนัก เนื่องจากไม่มีลักษณะที่เรียบง่าย (non-simplicity) และไม่มีลักษณะที่ประหยัด (non-economy) จะเห็นได้ว่ารูปปรากฏของหน่วยคำอ่อนนั้นมีมากมาย อีกทั้งยังไม่สามารถกำหนดเงื่อนไขการปรากฏได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังไม่แน่ใจว่ารูปหน่วยคำอ่อนที่ปรากฏในข้อมูลนั้นคลุมทั้งภาษาหรือไม่ ซึ่งต่างจากผลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบที่สองที่มีลักษณะที่เรียบง่ายและประหยัดกว่า และเมื่อผู้วิจัยนำค่าที่ได้จากการเติมหน่วยเติมหลังศัพท์ {-e} มาเปรียบเทียบกับค่าในภาษามลาญมาตรฐานที่เป็นคำร่วมเชื้อสาย (cognate) กันแล้ว ยิ่งทำให้ผู้วิจัยมั่นใจว่าผลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบที่สองนั้นเป็นผลการวิเคราะห์ที่ดีกว่าหรืออาจถูกกว่า ดังนี้

* เครื่องหมาย * หมายถึงรูปที่ไม่ปรากฏโดยลำพัง นอกจากปรากฏร่วมกับหน่วยเติมหลังศัพท์ {-e} ถ้าปรากฏโดยลำพัง คือ เป็นคำกริยา พยัญชนะท้ายจะถูกตัดออก เป็น /pike/ 'คิด' /səne/ 'สับสน' /kəkə/ 'ถาวร' /haʃaʔ/ 'หวัง' /dudoʔ/ 'อยู่' /sehaʔ/ 'สมบูรณ์' และ /kəʃiɽɔʔ/ 'ทำงาน'

ภาษามลายูถิ่นปัตตานี	ภาษามลายูมาตรฐาน	ความหมาย
/pikeʃe/	/pikeran/	'ความคิด'
/haʃaʔpe/	/harapan/	'ความหวัง'
/kəkale/	/kəkalan/	'ความถาวร'
/dudoʔke/	/kədudokan/	'ความเป็นอยู่'
/səneŋe/	/kəsənanan/	'ความสบาย'
/sehaʔte/	/kəsehatan/	'ความสมบูรณ์'
/keʃiʔe/	/kər.ʔaan/	'งาน'

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าคำในภาษามลายูมาตรฐานเป็นคำที่เติมหน่วยเติมศัพท์ /-an/ ดังนั้นในภาษามลายูถิ่นปัตตานีจะต้องเป็นคำที่เติม /-e/ มากกว่าเติม /-ʃe/, /-pe/, /-le/, /-ʔe/, /-ke/, /-ŋe/, /-se/ และ /-te/ เพราะถ้าการปฏิภาคของเสียง (suond correspondence) แล้ว -an ในภาษามลายูมาตรฐาน จะเป็น -e ในภาษามลายูถิ่นปัตตานี เช่น คำที่มีความหมายว่า 'กิน' ในภาษามลายูมาตรฐาน คือ /ʔakan/ และในภาษามลายูถิ่นปัตตานี คือ /make/

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกผลการวิเคราะห์แบบที่สอง

หน่วยเติมหลังศัพท์ {-e} นี้ ผู้วิจัยพบว่ามีการใช้บ่อยมาก ผู้พูดภาษามลายูถิ่นปัตตานีบางคนไม่เคยใช้เลย แต่สามารถเข้าใจความหมายได้ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าอีกไม่นานหน่วยเติมหลังศัพท์ {-e} นี้ อาจสูญหายไปภาษามลายูถิ่นปัตตานีได้ เพราะผู้พูดที่มีอายุน้อยไม่ใช้แล้วในกรณีนี้บางคำอาจใช้คำในลักษณะการแปลงหมวดคำแทน ตัวอย่างเช่น

/keʃiʔe/ สามารถใช้เป็นทั้งคำกริยาและคำนามถ้าเป็นคำกริยาหมายถึง ทำงาน และเป็นคำนามหมายถึง งาน

1.1.4 การพาสานคำเพื่อสร้างคำนามที่มีความหมายว่าเป็นสิ่งหรือผู้ถูกกระทำ (passive) หน่วยเติมศัพท์ที่ทำหน้าที่นี้ คือ หน่วยเติมหลังศัพท์ {-e} ซึ่งผู้วิจัยพบว่าสามารถวิเคราะห์ได้ 2 แบบ คือ

1) วิเคราะห์ให้หน่วยเติมศัพท์ {-e} มีรูปปรากฏ 3 รูป ได้แก่ /-me/, /-ne/ และ /-je/ การปรากฏของหน่วยคำย่อจะถูกกำหนดโดยเงื่อนไขทางศัพท์เท่านั้น* ซึ่งใช้เติมกับรากศัพท์ที่เป็นคำกริยากรรมตัวอย่างเช่น

/tane/(v.tr.) 'ปลูก' /tane+/-me/>/taneme/ 'สิ่งที่ถูกปลูก(พืช)'

/make/(v.tr.) 'กิน' /make+/-ne/>/makene/ 'สิ่งที่ถูกกิน(อาหาร)'

/paka/(v.tr.) 'ใส่' /paka+/-je/>/pakaje/ 'สิ่งที่ถูกใส่(เสื้อผ้า)'

2) วิเคราะห์ให้หน่วยเติมหลังศัพท์ {-e} มีรูปปรากฏรูปเดียว คือ /-e/ ตัวอย่างเช่น

* /pakaj+/-e/>/pakaje/ 'เสื้อผ้า'

* /maken+/-e/>/makene/ 'สิ่งที่ถูกกิน, อาหาร'

* /tanem+/-e/>/taneme/ 'สิ่งที่ถูกปลูก, พืช'

คำเหล่านี้เมื่อเป็นคำกริยา พยัญชนะท้ายจะถูกตัดออก เป็น /paka/ 'ใส่'

/make/ 'กิน' /tane/ 'ปลูก'

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกผลการวิเคราะห์แบบที่สอง เนื่องจากเป็นผลการวิเคราะห์ที่เรียบง่ายกว่า และประหยัดกว่า อีกทั้งเมื่อนำค่าที่ได้จากการเติม {-e} มาเปรียบเทียบกับค่าในภาษามลายูมาตรฐานที่เป็นคำร่วมเชื้อสายกันแล้ว น่าจะถูกต้องกว่า เช่น เดียวกันกับกรณี ข้อ 1.1.3 ดังนี้

ภาษามลายูถิ่นปัตตานี	ภาษามลายูมาตรฐาน	ความหมาย
/taneme/	/tanaman/	'สิ่งที่ถูกปลูก, พืช'
/makene/	/makanar/	'สิ่งที่ถูกกิน, อาหาร'
/pakaje/	/pakajan/	'สิ่งที่ถูกใส่'

* กรณีเดียวกันกับหน่วยเติมหน้าศัพท์ {-e} ในข้อ 1.1.2

หน่วยเติมหลังศัพท์ {-e} นี้ ผู้วิจัยพบว่ามีการใช้บ่อยมาก ผู้พูดภาษามลายูถิ่นปัตตานีบางคนไม่เคยใช้เลย แต่สามารถเข้าใจความหมายได้ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าอีกไม่นานหน่วยเติมหลังศัพท์ {-e} นี้ อาจสูญหายไปในภาษามลายูถิ่นปัตตานีได้ เพราะผู้พูดที่มีอายุน้อยไม่ใช้แล้ว ในกรณีนี้ผู้พูดภาษามลายูถิ่นปัตตานีส่วนใหญ่นิยมใช้วิธีการผสมคำแทน ตัวอย่างเช่น

/baʕe/(n.) ‘สิ่งของ’ผสมกับ /make/(v.tr.) ‘กิน’ เป็น /baʕe make / ‘ของกิน’

หรือใช้วิธีเรียกชื่อที่เป็นศัพท์รวม (generic term) ตัวอย่างเช่น /pakaje/ ‘สิ่งที่ถูกใส่’ เรียกเป็น /kaeŋ baju/ ‘เสื้อผ้า’ มาจาก /kaeŋ/(n.) ‘ผ้า’ผสมกับ /baju/(n.) ‘เสื้อ’

1.1.5 การผสมคำเพื่อสร้างคำนามที่มีอรรถลักษณะบางประการร่วมกันกับรากศัพท์เดิม หน่วยเติมศัพท์ที่กำหนดในที่นี้ คือ หน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} ซึ่งมีหน่วยคำย่อสเป็นรูปซ้ำกับพยัญชนะต้นของรากศัพท์ ตัวอย่างเช่น

/kudo/(n.) ‘ม้า’ /k-/+ /kudo/ > /kkudo/ ‘ม้านั่ง’

/kudo/ ‘ม้า’ และ /kkudo/ ‘ม้านั่ง’ มีอรรถลักษณะร่วมกัน คือ [+4 ๓] และ [+ชั้นนั่งได้]

/kace/(n.) ‘ถั่ว’ /k-/+ /kace/ > /kkace/ ‘ลูกปิ่นที่อยู่ใต้อะหลาง’

/kace/ ‘ถั่ว’ และ /kkace/ ‘ลูกปิ่นที่อยู่ใต้อะหลาง’ มีอรรถลักษณะร่วมกันคือ [+กลม] และ [+เล็ก]

1.1.6 การผสมคำเพื่อสร้างคำนามใหม่ที่มีความหมายเป็นผู้กระทำ (agentive case) ในประโยคกรรมวาจก หน่วยเติมศัพท์ที่กำหนดในที่นี้คือ หน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} ซึ่งมีหน่วยคำย่อสเป็นรูปซ้ำกับพยัญชนะต้นของรากศัพท์ ตัวอย่างเช่น

/həŋiŋ/(n.) ‘หมา’ /h-/+ /həŋiŋ/ > /hhəŋiŋ/ ‘โดยหมา’

ตัวอย่างประโยค

/budu? tu kike hħəŋiŋ/ ‘เด็กคนนั้นถูกหมากัด’

‘เด็ก’ ‘นั้น’ ‘กัด’ ‘โดยหมา’

การแสดงความเป็นผู้กระทำในประโยคกรรมวาจกนี้ อาจใช้ประกอบกับคำอื่นในรูปของวลีก็ได้ คำที่นำมาประกอบคือ คำบุพบท /di/ ‘โดย’ ดังนี้

/həpɨŋ/ เป็น /di həpɨŋ/ ‘โดยหมา’

1.1.7 การผสมคำเพื่อสร้างคำนามใหม่ที่มีความหมายเป็นผู้ได้รับ
ประโยชน์ (dative case) หน่วยเติมศัพท์ที่ทำหน้าที่นี้คือ หน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} ซึ่งมี
 หน่วยคำย่อเป็นรูปซ้ำกับพยัญชนะต้นของรากศัพท์ ตัวอย่างเช่น

/kucɨŋ/(n.) ‘แมว’ /k-+/kucɨŋ/>/kkucɨŋ/ ‘แก่แมว’

ตัวอย่างประโยค

/ʔadeʔ wi nasiʔ kkucɨŋ/ ‘น้องให้ข้าวแมว’

‘น้อง’ ‘ให้’ ‘ข้าว’ ‘แก่แมว’

การแสดงความหมายเป็นผู้ได้รับประโยชน์นี้ อาจใช้คำมาประกอบกันและแสดงในรูปของวลีก็ได้ คำที่นำมาประกอบคือ คำบุพบท /koʔ/ ‘แก่’ ดังนี้

/kkucɨŋ/ เป็น /koʔ kucɨŋ/ ‘แก่แมว’

1.1.8 การผสมคำเพื่อสร้างคำนามใหม่ที่มีความหมายเป็นสถานที่
 (locative case) หน่วยเติมศัพท์ที่ทำหน้าที่นี้คือ หน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} ซึ่งมีหน่วย
 คำย่อเป็นรูปซ้ำกับพยัญชนะต้นของรากศัพท์ ตัวอย่างเช่น

/kəda/(n.) ‘ตลาด’ /k-+/kəda/>/kkəda/ ‘ที่ตลาด’

ตัวอย่างประโยค

/ʔajɔh gi kkəda/ ‘พ่อไปตลาด’

‘พ่อ’ ‘ไป’ ‘ที่ตลาด’

การแสดงความหมายเป็นสถานที่นี้ อาจใช้คำมาประกอบกันและแสดงในรูปของวลีก็ได้ คำที่นำมาประกอบเพื่อสร้างวลีนี้คือ คำบุพบท /di/ ‘ที่’ ดังนี้

/kkəda/ เป็น /di kəda/ ‘ที่ตลาด’

1.2 การพาดำเพื่อสร้างคำกริยา

การพาดำเพื่อสร้างคำกริยาในภาษามลายูถิ่นปัตตานีสามารถแบ่งออกเป็น 10 ประเภทย่อย ดังนี้

1.2.1 การพาดำเพื่อสร้างคำกริยาที่มีความหมาย "เกิดขึ้นเอง" (ไม่มีปัจจัยภายนอกมาเป็นตัวกำหนดการเกิดของการกระทำนั้น) หน่วยเติมศัพท์ที่ทำหน้าที่นี้คือ หน่วยเติมหน้าศัพท์ $\{C_{(n)}-\}$ ซึ่งสามารถเติมหน้ารากศัพท์ที่เป็นกริยาอาการและคำกริยาอาการ หน่วยเติมหน้าศัพท์ $\{C_{(n)}-\}$ นี้ มีหน่วยคำย่อยเป็นรูปซ้ำกับพยัญชนะต้นของรากศัพท์ และพยัญชนะนาสิก หน่วยคำย่อยที่เป็นรูปซ้ำกับพยัญชนะต้นของรากศัพท์ เท่าที่พบ ได้แก่ /b/, /j/ และ /g/ ซึ่งใช้เติมกับรากศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียงกัก ก้อง ตัวอย่างเช่น

/bukə/(v.tr.) ‘เปิด’ /b-+/bukə/ > /bbukə/ ‘เปิดเอง’
 /jalə/(v.intr.) ‘เดิน’ /j-+/jalə/ > /jjalə/ ‘เดินเอง’
 /gəʃəʔ/(v.tr.) ‘ปลุก ทำให้เคลื่อนไหว’ /g-+/gəʃəʔ/ > /ggəʃəʔ/ ‘เคลื่อนไหวเอง’

หน่วยคำย่อยที่เป็นพยัญชนะนาสิก* ใช้เติมกับรากศัพท์ที่มีเสียงพยัญชนะต้นเป็นเสียงอื่นนอกเหนือจากเสียงกัก ก้อง ตัวอย่างเช่น

/pusiŋ/(v.tr.) ‘หมุน’ /m-+/pusiŋ/ > /mpusiŋ/ > /mmusiŋ/ ‘หมุนเอง’

เนื่องจากคำที่ได้จากการเติมหน่วยเติมหน้าศัพท์ $\{C_{(n)}-\}$ มีหลายความหมาย ดังนั้นในกรณีที่ไม่มีบริบท (context) บ่งบอก จึงต้องใช้คำประกอบแสดงในรูปของวลี คำที่นำมาประกอบเพื่อสร้างกริยาลักษณะที่มีความหมาย "เกิดขึ้นเอง" คือ คำกริยาวิเศษณ์ /sədiʃi/ ‘เอง’ ดังนี้

/mmusiŋ/ เป็น /mmusiŋ sədiʃi/ ‘หมุนเอง’

/bbukə/ เป็น /bbukə sədiʃi/ ‘เปิดเอง’

* มีรูปปรากฏเหมือนกับหน่วยคำย่อยที่เป็นพยัญชนะนาสิกในข้อ 1.1.2 ซึ่งเมื่อเติมแล้ว จะเกิดการกลมกลืนของหน่วยเติมหน้าศัพท์กับพยัญชนะต้นของรากศัพท์

/ɾɾale/ เป็น /ɾɾale sədiɽi/ ‘เดินเอง’

/ggəɽəʔ/ เป็น /ggəɽəʔ sədiɽi/ ‘เคลื่อนไหวเอง’

1.2.2 การผสมคำเพื่อสร้างคำกริยาที่มีความหมาย"กระทำร่วมกัน"

(reciprocal) หน่วยเติมศัพท์ที่ทำหน้าที่นี้คือ หน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} ซึ่งมีหน่วยคำย่อช เป็นรูปซ้ำกับเสียงพยัญชนะต้นของรากศัพท์และใช้เติมกับรากศัพท์ที่เป็นคำกริยากรรม คำกริยา สกรรม และคำนาม ตัวอย่างเช่น

/ggəɽəʔ/(v.tr.) ‘ชก’ /g-/+/ggəɽəʔ/ > /ggəɽəʔ/ ‘ชกกัน’

/ɾale/(v.intr.) ‘เดิน’ /ɾ-/+/ɾale/ > /ɾɾale/ ‘เดินกัน’

/baɽeh/(n.) ‘แถว’ /b-/+/baɽeh/ > /bbaɽeh/ ‘เข้าแถวกัน’

เนื่องจากคำที่ได้จากการเติมหน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} อาจมีความหมายมากกว่าหนึ่ง ความหมาย ดังนั้นในกรณีที่ไม่มีบริบทบ่งบอก เพื่อไม่ให้มีความหมายกำกวม จำเป็นต้องแสดงใน รูปของวลีช่วยเพื่อแยกความหมาย คำที่นำมาประกอบเพื่อสร้างกริยาวลีที่แสดงความหมาย "กระทำ ร่วมกัน" คือ คำช่วยหน้ากริยา /pakaʔ/ ‘ร่วมกัน’ ดังนี้

/ggəɽəʔ/ เป็น /pakaʔ ggəɽəʔ/ ‘ชกกัน’

/ɾale/ เป็น /pakaʔ ɾale/ ‘เดินกัน’

/bbaɽeh/ เป็น /pakaʔ bbaɽeh/ ‘เข้าแถวกัน’

1.2.3 การผสมคำเพื่อสร้างคำกริยาที่มีความหมาย"มี" หน่วยเติมศัพท์

ที่ทำหน้าที่นี้คือ หน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} ซึ่งใช้เติมกับรากศัพท์ที่เป็นคำนามเท่านั้น หน่วยเติม หน้าศัพท์ {C-} นี้มีหน่วยคำย่อช เป็น /bəɽ-/ และเป็นรูปซ้ำกับพยัญชนะต้นของรากศัพท์

หน่วยคำย่อช /bəɽ-/ ใช้เติมกับรากศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นเป็น เสียงกักเส้นเสียง และเสียงเสียดแทรกเส้นเสียง และหลังจากที่เติมแล้วเสียงพยัญชนะที่เป็น เสียงกักและเสียงเสียดแทรกเส้นเสียงนั้นจะไม่ปรากฏ ตัวอย่างเช่น

/ʔapi/(n.) ‘ไฟ’ /bəɽ-/+/ʔapi/ > */bəɽʔapi/ > /bəɽapi/ ‘มีไฟ’

/hulaʔ/(n.) ‘หนอน’ /bəɽ-/+/hulaʔ/ > */bəɽhuləh/ > /bəɽulaʔ/ ‘มีหนอน’

หน่วยคำย่อที่เป็นรูปซ้ำกับพยัญชนะต้นของรากศัพท์ ใช้เติมกับรากศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียงอื่นนอกเหนือจากเสียงกักและเสียงเสียดแทรกที่เส้นเสียง ตัวอย่างเช่น

/bulu/(n.) ‘ขน’ /b-+/bulu/>/bbulu/ ‘มีขน’

/duʒi/(n.) ‘หนาม’ /d-+/duʒi/>/dduʒi/ ‘มีหนาม’

ในกรณีนี้อาจจะใช้คำมาประกอบกันและแสดงในรูปของวลีก็ได้ คำที่นำมาประกอบเพื่อสร้างกริยาวลีที่มีความหมาย “มี” คือ /ʔado/ ‘มี’ และคำนามนั้นไม่ต้องเติมหน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} ดังนี้

/bəʒapi/ เป็น /ʔado api/ ‘มีไฟ’

/bəʒulaʔ/ เป็น /ʔado bulaʔ/ ‘มีหนอน’

/bbulu/ เป็น /ʔado bulu/ ‘มีขน’

/dduʒi/ เป็น /ʔado duʒi/ ‘มีหนาม’

1.2.4 การผสมคำเพื่อสร้างคำกริยาที่มีความหมาย “เกิดผลผลิต”

(productive) หน่วยเติมศัพท์ที่ทำหน้าที่นี้คือ หน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} ซึ่งสามารถเติมกับรากศัพท์ที่เป็นคำนามเท่านั้น หน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} มีหน่วยคำย่อเป็น /bəʒ-/ ในกรณี que เติมหน้ารากศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียงกักที่เส้นเสียง (glottal stop) หลังจากเติมหน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} แล้ว พยัญชนะต้นเหล่านี้จะไม่ปรากฏ ตัวอย่างเช่น

/ʔanoʔ/(n.) ‘ลูก’ /bəʒ-+/ʔanoʔ/>*/bəʒʔanoʔ/>/bəʒanoʔ/
‘มีลูกออกมา(คลอด)’

และมีหน่วยคำย่อเป็นรูปซ้ำกับพยัญชนะต้นของรากศัพท์ในกรณีที่เสียงพยัญชนะต้นของรากศัพท์นั้นเป็นเสียงอื่นนอกเหนือจากเสียงกักเส้นเสียง ตัวอย่างเช่น

/buwɔh/(n.) ‘ผล(ไม้)’ /b-+/buwɔh/>/bbuwɔh/ ‘ออกผล’

/pucoʔ/(n.) ‘ยอด(ใบไม้)’ /p-+/pucoʔ/>/ppucoʔ/ ‘ออกยอด(ใบไม้)’

การสร้างคำกริยาที่มีความหมายเป็นการผลิตนี้ อาจใช้คำมาประกอบกันและแสดงในรูปของวลีก็ได้ คำที่นำมาประกอบเพื่อสร้างกริยาลักษณะนี้ คือ คำกริยา /tueʔ/ ‘ออก’ และคำนามนั้นไม่ต้องเติมหน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} ดังนี้

/boʔanoʔ/ เป็น /tueʔ ʔanoʔ/ ‘คลอด(ลก)’*
 /bbuwoh/ เป็น /tueʔ buwoh/ ‘ออกผล(ไม้)’
 /ppucoʔ/ เป็น /tueʔ pucoʔ/ ‘ออกยอด(ใบไม้)’

1.2.5 การพसानคำเพื่อสร้างคำกริยาที่มีความหมาย "ทำเป็นนิสัย"

หน่วยเติมศัพท์ที่ทำหน้าที่นี้คือ หน่วยเติมหน้าศัพท์ {C_(n)-} ซึ่งสามารถเติมกับรากศัพท์ที่เป็นคำกริยากรรม คำกริยาอาการ และคำนาม หน่วยเติมหน้าศัพท์ {C_(n)-} นี้ มีหน่วยคำย่อที่เป็นรูปซ้ำกับพยัญชนะต้นของรากศัพท์ และพยัญชนะนาสิก

หน่วยคำย่อที่เป็นรูปซ้ำกับพยัญชนะต้นของรากศัพท์ ใช้เติมกับรากศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียงกัก ก้อง ตัวอย่างเช่น

/baco/(v.tr.) ‘อ่าน’ /b-/+/baco/ > /bbaco/ ‘ชอบอ่าน, อ่านเป็นนิสัย’
 /jale/(v.intr.) ‘เดิน’ /j-/+/jale/ > /jjale/ ‘ชอบเดิน, ชอบเที่ยว, เที่ยวเป็นนิสัย’
 /judi/(n.) ‘การพนัน’ /j-/+/judi/ > /jjudi/ ‘ชอบเล่นการพนัน, เล่นการพนันเป็นนิสัย’

หน่วยคำย่อที่เป็นพยัญชนะนาสิก** ใช้เติมกับรากศัพท์ที่มีเสียงพยัญชนะต้นเป็นเสียงอ่อนๆนอกเหนือจากเสียงกัก ก้อง ตัวอย่างเช่น

* เป็นคำไม่สุภาพ

** มีรูปปรากฏเหมือนกับหน่วยคำย่อที่เป็นพยัญชนะนาสิกในข้อ 1.1.2 ซึ่งเมื่อเติมแล้ว จะเกิดการกลมกลืนของหน่วยเติมหน้าศัพท์กับพยัญชนะต้นของรากศัพท์

/minuŋ/(v.tr.) ‘ดื่ม’ /m-+/minuŋ/ > mminuŋ/ ‘ชอบดื่ม(เหล้า), ดื่ม(เหล้า) เป็นนิสัย’

/ʔisaʔ/(v.tr.) ‘สูบ(บุหรี่ กัญชา ฯลฯ)’ /ŋ-+/ʔisaʔ/ > * /ŋʔisaʔ/ > /ŋʔisaʔ/ ‘ชอบสูบ(บุหรี่ กัญชา ฯลฯ), สูบ(บุหรี่ กัญชา ฯลฯ) เป็นนิสัย’

/pike/(v.intr.) ‘คิด’ /m-+/pike/ > * /mpike/ > mmike/ ‘ชอบคิด, คิดเป็นนิสัย’

/siku/(n.) ‘ศอก’ /ŋ-+/siku/ > * /ŋsiku/ > /ŋŋiku/ ‘ชอบตีศอก, ตีศอกเป็นนิสัย(นักรบ)’

เนื่องจากคำที่เติมหน่วยเติมศัพท์ {C_(n)-} นี้มีหลายความหมาย ดังนั้น ผู้พูดภาษามลายูถิ่นปัตตานีมักจะใช้คำประกอบเป็นกริยาวลีเพื่อแยกความหมายไม่ให้กำกวม คำที่นำมาประกอบคือ คำช่อกหน้ากริยา /bəʔahi/ ‘ชอบ’ ดังนี้

/bbaco/ เป็น /bəʔahi bbaco/ ‘ชอบอ่าน’

/ɽɽale/ เป็น /bəʔahi ɽɽale/ ‘ชอบเดิน’

/ɽɽudi/ เป็น /bəʔahi ɽɽudi/ ‘ชอบเล่นการพนัน’

/mminuŋ/ เป็น /bəʔahi mminuŋ/ ชอบดื่ม

/ŋŋisaʔ/ เป็น /bəʔahi ŋŋisaʔ/ ‘ชอบสูบ’

/mmike/ เป็น /bəʔahi mmike/ ‘ชอบคิด’

/ŋŋiku/ เป็น /bəʔahi ŋŋiku/ ‘ชอบตีศอก’

1.2.6 การผสม คำเพื่อสร้างคำกริยาที่มีความหมาย “ทำโดยไม่ได้ตั้งใจ” หน่วยเติมศัพท์ที่ทำหน้าที่นี้คือ หน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} ซึ่งใช้เติมกับรากศัพท์ที่เป็นคำกริยากรรม คำกริยากรรม และคำนาม หน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} นี้มีหน่วยคำย่อยเป็นรูปซ้ำกับพยัญชนะต้นของรากศัพท์ ตัวอย่างเช่น

/sepaʔ/(v.cr.) ‘เตะ’ /s-+/sepaʔ/ > /ssepaʔ/ ‘เตะโดยไม่ได้ตั้งใจ’

/tido/(v.intr.) ‘นอน’ /t-+/tido/ > /ttido/ ‘นอนโดยไม่ได้ตั้งใจ’

/kətoʔ/(n.) ‘ตด’ /k-+/kətoʔ/ > /kkətoʔ/ ‘ตดโดยไม่ได้ตั้งใจ’

ในกรณีที่ไม่มีบริบท คำที่เติมหน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} อาจทำให้มีความกำกวม ดังนั้นจึงอาจใช้คำช่วยหน้ากริยา /gi/ 'ไป' มาประกอบเพื่อสร้างคำกริยาลึที่มีความหมาย "ทำโดยไม่ได้ตั้งใจ" ดังนี้

/ssepəʔ/ เป็น /gi ssepəʔ/ 'เตะโดยไม่ได้ตั้งใจ'

/ttido/ เป็น /gi ttido/ 'นอนโดยไม่ได้ตั้งใจ'

/kkətoʔ/ เป็น /gi kkətoʔ/ 'ตกโดยไม่ได้ตั้งใจ'

1.2.7 การผสมคำเพื่อสร้างคำกริยาที่มีความหมาย"ถูกระทำ"

(passive) หน่วยเติมศัพท์ที่ทำหน้าที่นี้คือ หน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} ซึ่งสามารถเติมกับรากศัพท์ที่เป็นคำกริยากรรมเท่านั้น หน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} มีหน่วยคำย่อเป็นรูปซ้ำกับเสียงพยัญชนะต้นของรากศัพท์ ตัวอย่างเช่น

/tineh/(v.tr.) 'ทับ' /t-/+/tineh/ > /ttineh/ 'ถูกทับ'

/ʃjɪŋəʔ/(v.tr.) 'เหยียบ' /ʃ-/+/ʃjɪŋəʔ/ > /ʃʃjɪŋəʔ/ 'ถูกเหยียบ'

ในกรณีที่ไม่มีบริบท คำเหล่านี้อาจตีความได้หลายความหมาย ดังนั้นอาจใช้คำประกอบเพื่อแสดงในรูปกริยาลึที่มีความหมาย"ถูกระทำ" คำที่นำมาประกอบเพื่อสร้างกริยาลึนี้ คือ /kʰəŋw/ 'ถูก' และคำกริยานั้นไม่ต้องเติมหน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} ดังนี้

/tineh/ เป็น /kʰəŋw tineh/ 'ถูกทับ'

/ʃʃjɪŋəʔ/ เป็น /kʰəŋw ʃjɪŋəʔ/ 'ถูกเหยียบ'

1.2.8 การผสมคำเพื่อสร้างคำกริยาที่มีความหมาย"เป็นเหตุให้ทำ"

(causative) หน่วยเติมศัพท์ที่ทำหน้าที่นี้คือ หน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} ซึ่งใช้เติมกับรากศัพท์ที่เป็นคำกริยากรรม คำนาม คำกริยาบอกสภาพและคำคุณศัพท์ หน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} นี้ มีหน่วยคำย่อเป็น /pəʃ-/ และเป็นรูปซ้ำกับพยัญชนะต้นของรากศัพท์ โดยมีเงื่อนไขการปรากฏดังนี้

/pəʃ-/ ใช้เติมหน้ารากศัพท์ที่พยัญชนะต้นเป็นเสียงกักที่เส้นเสียง เสียงเสียดแทรกเส้นเสียง และเสียงเสียดแทรกเพดานอ่อน เมื่อเติมหน่วยเติมหน้าศัพท์

/pəʃ-/ แล้ว เสียงพยัญชนะต้นของรากศัพท์ที่เป็นเสียงกักเส้นเสียง เสียงเสียดแทรกเส้นเสียง และเสียงเสียดแทรกเพดานอ่อนนั้นจะไม่ปรากฏ ตัวอย่างเช่น

/habih/ (v.st.) 'หมด' /pəʃ-/ + /habih/ > /pəʃhabih/ > /pəʃabih/
 'ทำให้หมด'

/ʔaŋiŋ/ (n.) 'ลม' /pəʃ-/ + /ʔaŋiŋ/ > /pəʃʔaŋiŋ/ > /pəʃaŋiŋ/
 'ทำให้มีลม'

/ʃəbɔh/ (v.tr.) 'ลึ้ม' /pəʃ-/ + /ʃəbɔh/ > /pəʃʃəbɔh/ > /pəʃəbɔh/
 'ทำให้ลึ้ม'

สำหรับหน่วยคำย่อยที่เป็นรูปซ้ำกับเสียงพยัญชนะต้นของรากศัพท์นั้นใช้เติมกับรากศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียงอ่อนนอกเหนือจากเสียงกักเส้นเสียง เสียงเสียดแทรกเส้นเสียง และเสียงเสียดแทรกเพดานอ่อน ตัวอย่างเช่น

/tido/ (v.intr.) 'นอน' /t-/ + /tido/ > /ttido/ 'ทำให้นอน'

/malu/ (v.st.), (adj.) 'อาส' /m-/ + /malu/ > /mmalu/ 'ทำให้อาส'

เนื่องจากคำที่เติมหน่วยเติมศัพท์หน้าศัพท์ {C-} นี้ อาจมีหลายความหมาย ดังนั้นในการแยกความหมายจึงต้องใช้บริบทหรือนำคำมาประกอบเป็นวลี คำที่นำมาประกอบกันเพื่อสร้างกริยาวลีที่มีความหมาย"เป็นเหตุให้ทำ"นี้ คือ คำช่วยหน้ากริยา /waʔ/ 'ทำ' และ /wi/ 'ให้' ดังตัวอย่างต่อไปนี้

/pəʃabih/ เป็น /waʔ wi habih/ 'ทำให้หมด'

/pəʃaŋiŋ/ เป็น /waʔ wi həʃaŋiŋ/ 'ทำให้มีลม'

/pəʃəbɔh/ เป็น /waʔ wi ʃəbɔh/ 'ทำให้ลึ้ม'

/ttido/ เป็น /waʔ wi tido/ 'ทำให้นอน'

/mmalu/ เป็น /waʔ wi malu/ 'ทำให้อาส'

1.3 การผสมคำเพื่อสร้างคำกริยาวิเศษณ์

การผสมคำเพื่อสร้างคำกริยาวิเศษณ์ในภาษามลายูถิ่นปัตตานีสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภทย่อย ดังนี้

1.3.1 การพยางค์เพื่อสร้างคำกริยาวิเศษณ์ที่มีความหมายเหมือนกับ
รากศัพท์ที่เป็นคำกริยากรรม คำกริยาบอกสภาพและคำคุณศัพท์ หน่วยเติมศัพท์ที่ทำหน้าที่นี้ คือ
 หน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} ซึ่งมีหน่วยคำย่อเป็นรูปซ้ำกับพยัญชนะต้นของรากศัพท์ ตัวอย่าง
 เช่น

/cətɔʔ/(v.intr.) ‘นั่ง’ /c-/+/cətɔʔ/ /ccətɔʔ/ ‘อย่างนั่ง’

ตัวอย่างประโยค

/budɔʔ tu ʃəbɔh ccətɔʔ/ ‘เด็กคนนั้นล้มอยู่ในที่นั่ง’

‘เด็ก’ ‘นั้น’ ‘ล้ม’ ‘อย่างนั่ง’

/pəɔɔh/(v.st.), (adj.) ‘เต็ม’ /p-/+/pəɔɔh/ /ppəɔɔh/ ‘อย่างเต็ม’

ตัวอย่างประโยค

/waʔpɔ taʔ boh ʔae ppəɔɔh/ ‘ทำไมไม่ใส่น้ำให้เต็ม’

‘ทำไม’ ‘ๆ’ ‘ใส’ ‘น้ำ’ ‘อย่างเต็ม’

1.3.2 การพยางค์เพื่อสร้างคำกริยาวิเศษณ์ใหม่ที่แสดงจุดเริ่มต้นของ
การกระทำ หน่วยเติมศัพท์ที่ทำหน้าที่นี้ คือ หน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} ซึ่งมีหน่วยคำย่อเป็น
 รูปซ้ำกับพยัญชนะต้นของรากศัพท์ ตัวอย่างเช่น

/pagi/(adv.) ‘เข้า’ /p-/+/pagi/ /ppagi/ ‘ตั้งแต่เข้า’

/pətɛ/(adv.) ‘ตอนเย็น’ /p-/+/pətɛ/ /ppətɛ/ ‘ตั้งแต่เย็น’

1.3.3 การพยางค์เพื่อสร้างคำกริยาวิเศษณ์ใหม่ที่มีระดับเพิ่มขึ้น
 หน่วยเติมศัพท์ที่ทำหน้าที่นี้คือ หน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} ซึ่งมีหน่วยคำย่อเป็นรูปซ้ำกับ
 พยัญชนะต้นของรากศัพท์ ตัวอย่างเช่น

/pagi/(adv.) ‘เข้า’ /p-/+/pagi/ /ppagi/ ‘เข้ามาก, เข้าครู่’

/pətɛ/(adv.) ‘เย็น’ /p-/+/pətɛ/ /ppətɛ/ ‘ตอนเย็นมาก’

1.3.4 การพยางค์เพื่อสร้างคำกริยาวิเศษณ์ที่แสดงทิศทาง
 (direction) หน่วยเติมศัพท์ที่ทำหน้าที่นี้คือ หน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} ซึ่งสามารถเติมกับ

รากศัพท์ที่เป็นคำนาม คำบุพบท และคำคุณศัพท์ หน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} นี้มีหน่วยคำย่อเป็นรูปซ้ำกับพยัญชนะต้นของรากศัพท์ ตัวอย่างเช่น

/daʔaʔ/(n.) ‘พื้นดิน’ /d-/+/daʔaʔ/ > /ddaʔaʔ/ ‘(ไป)ยังพื้นดิน’

/kʰane/(adj.) ‘ขวา’ /kʰ-/+/kʰane/ > /kʰkʰane/ ‘(ไป)ทางขวา’

/bowoh/(prep.) ‘ใต้’ /b-/+/bowoh/ > /bbowoh/ ‘(ไป)ทางใต้’

1.4 การผสานคำเพื่อสร้างคำลักษณนาม

การผสานคำเพื่อสร้างคำลักษณนามในภาษามลายูถิ่นปัตตานีมีประเภทเดียว คือ การผสานคำเพื่อสร้างคำลักษณนามที่มีความหมาย"จำนวนหนึ่ง" หน่วยเติมศัพท์ที่ทำหน้าที่นี้คือ หน่วยเติมหน้าศัพท์ {sV-} ซึ่งมี 5 หน่วยคำย่อ ได้แก่ /se-/ , /su-/ , /so-/ , /s-/ และ /sə-/ หน่วยคำย่อต่างๆเหล่านี้มีเงื่อนไขการปรากฏดังนี้

/se-/ ใช้เติมกับรากศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียงกักเส้นเสียงและตามด้วยสระ /e/ คือ /ʔe-/ หลังจากที่เติมหน่วยเติมหน้าศัพท์ /se-/ แล้วสระ /e/ ในรากศัพท์จะไม่ปรากฏ ตัวอย่างเช่น

/ʔeko/(n.), (clf.) ‘ทาง, ลักษณนามใช้กับสัตว์(ตัว)’ /se-/+/ʔeko/ >

* /seʔeko/ > /seʔko/ ‘หนึ่งตัว’

/su-/ ใช้เติมกับรากศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียงกักเส้นเสียงซึ่งตามด้วยสระ /u/ คือ /ʔu-/ และหลังจากเติมหน่วยเติมหน้าศัพท์แล้ว /u/ ในรากศัพท์จะไม่ปรากฏ ตัวอย่างเช่น

/ʔulah/(clf.) ‘ลักษณนามใช้กับเนื้อผลไม้ที่เป็นกลีบ(กลีบ)’ /su-/+/ʔulah/ >

* /suʔulah/ > /suʔlab/ ‘หนึ่งกลีบ’

/so-/ ใช้เติมกับรากศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียงกักเส้นเสียงซึ่งตามด้วยสระ /o/ คือ /ʔo-/ หลังจากที่เติมหน่วยเติมหน้าศัพท์ /so-/ แล้วสระ /o/ ในรากศัพท์จะไม่ปรากฏ ตัวอย่างเช่น

/ʔoʔe/(n.), (clf.) ‘คน, ลักษณนามใช้กับมนุษย์’ /so-/+/ʔoʔe/ > * /soʔoʔe/ >

/soʔe/ ‘หนึ่งคน’

/s-/ ใช้เติมกับรากศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นของรากศัพท์เป็นเสียงเสียดแทรก
ปมเหงือก ตัวอย่างเช่น

/sikaʔ/ ‘ลักษณะมาใช้กับกล้วย(หวี)’ /s-/+/sikaʔ/ > /ssikaʔ/ ‘หนึ่งหวี’

/sə-/ ใช้เติมกับรากศัพท์ที่มีเงื่อนไชน่อนนอกเหนือจากเงื่อนไซข้างต้น
ตัวอย่างเช่น

/piŋe/(n.), (clf.) ‘งาน’ /sə-/+/piŋe/ > /səpiŋe/ ‘หนึ่งงาน’

/pujoʔ/(n.), (clf.) ‘หม้อ’ /sə-/+/pujoʔ/ > /səpujoʔ/ ‘หนึ่งหม้อ’

ในกรณีนี้สามารถอธิบายอีกแบบหนึ่ง คือ หน่วยเติมหน้าศัพท์ {sV-} นี้ เมื่อเติมหน้า
รากศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียงกักเส้นเสียงและตามด้วยสระโศสระหนึ่ง ได้แก่ /e/, /u/ หรือ
/o/ แล้วจะเกิดการกลมกลืนเสียงตามเสียงข้างหลัง (regressive assimilation) ของสระ
เหล่านี้กับสระของหน่วยเติมหน้าศัพท์ โดยที่สระของหน่วยเติมหน้าศัพท์กลายเป็นสระเดียวกับ
สระของรากศัพท์ หรือที่เรียกว่า vocalic harmony (Nida 1970:289) และรากศัพท์ที่มี
พยัญชนะต้นเป็นเสียงเสียดแทรกปมเหงือกนั้น เมื่อเติม {sV-} แล้ว เสียงสระของหน่วยเติมศัพท์
จะหายไป (vowel deletion) ส่วนรากศัพท์ที่มีคุณสมบัตินอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น
เมื่อเติม {sV-} แล้วสระจะเป็น /e/ เสมอ

1.5 การพसानคำเพื่อสร้างคำแสดงคำถาม

การพसानคำเพื่อสร้างคำถามในภาษามลาอีนปัตตานีมี 2 ประเภทย่อย
คือ

1.5.1 การพसानคำเพื่อสร้างคำที่เป็นคำถามซึ่งแสดงสถานะที่ หน่วย
เติมศัพท์ที่ทำหน้าที่นี้คือ หน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} ซึ่งมีหน่วยคำย่อยเป็นรูปซ้ำกับพยัญชนะต้น
ของรากศัพท์ ตัวอย่างเช่น

/ʔmanɔ/(q.) ‘ไหนด’ /m-/+/ʔmanɔ/ > /mʔmanɔ/ ‘ที่ไหนด’

ตัวอย่างประโยค

/ʔunɔh demɔ doʔ mʔmanɔ/ ‘บ้านคุณอยู่ไหนด’

‘บ้าน’ ‘คุณ’ ‘อยู่’ ‘ที่ไหนด’

1.5.2 การพसानคำเพื่อสร้างคำที่เป็นคำถามซึ่งแสดงผู้ได้รับผล

ประโยชน์ หน่วยเติมศัพท์ที่ทำหน้าที่นี้คือ หน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} ซึ่งมีหน่วยคำย่อยเป็นรูปซ้ำกับเสียงพยัญชนะต้นของรากศัพท์ ตัวอย่างเช่น

/sapɔ/(q.) ‘ใคร’ /s-/+/sapɔ/>/ssapɔ/ ‘กับใคร, แก่ใคร’

ตัวอย่างประโยค

/ʔajɔh bəli baɾu p^hijɔ/ ‘พ่อซื้อเสื้อให้ใคร’

‘พ่อ’ ‘ซื้อ’ ‘เสื้อ’ ‘แก่ใคร’

จากผลการวิเคราะห์การพसानคำในภาษามลายูถิ่นปัตตานี สรุปได้ว่า หน่วยเติมศัพท์ที่ใช้ในการพसानคำนั้นมีทั้งหมด 5 หน่วยคำด้วยกัน ได้แก่ {n-}, {C_(no)-}, {C-}, {-e} และ {sV-} แต่ละหน่วยคำมีรูปที่ปรากฏ หน้าที่ และความหมายต่างๆ ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงหน่วยเติมศัพท์ รูปที่ปรากฏ หน้าที่ และความหมายที่ใช้ในภาษามลายูถิ่นปัตตานี

หน่วยเติมศัพท์	รูปที่ปรากฏ	หน้าที่และความหมาย
{n-}	/n-/	แสดงความหมายเป็นผู้กระทำ
{C _(no) -}	รูปซ้ำกับพยัญชนะต้นของรากศัพท์ พยัญชนะนาสิก ได้แก่ /m-/, /n-/, /ŋ-/ และ /ɲ-/	แสดงความหมายเป็นเครื่องมือ แสดงความหมาย"เกิดขึ้นเอง" แสดงความหมาย"ทำเป็นนิสัย"

ตารางที่ 9 (ต่อ)

หน่วยเดิมศัพท์	รูปที่ปรากฏ	หน้าที่และความหมาย
{C-}*	รูปซ้ำกับพยัญชนะต้น ของรากศัพท์	<p>แสดงการมีรรดลักษณะบางประการร่วมกับรากศัพท์เดิม</p> <p>แสดงความหมายเป็นผู้กระทำในในประโยคกรรมวาจก</p> <p>แสดงความหมายเป็นผู้ได้รับประโยชน์</p> <p>แสดงความหมายเป็นสถานที่</p> <p>แสดงความหมาย"กระทำร่วม"</p> <p>แสดงความหมาย"มี"</p> <p>แสดงความหมาย"ทำให้เกิดผลผลิต"</p> <p>แสดงความหมาย"ทำโดยไม่ได้ตั้งใจ"</p> <p>แสดงความหมาย"ถูกกระทำ"</p> <p>แสดงความหมาย"เป็นเหตุให้ทำ"</p> <p>แสดงความหมายเหมือนกับรากศัพท์ที่เป็นคำกริยา</p> <p>แสดงจุดเริ่มต้นของการกระทำ</p> <p>แสดงระดับที่เพิ่มขึ้น</p> <p>แสดงทิศทาง</p>

* หน่วยเดิมหน้าศัพท์ประเภทนี้พบในภาษาเขมรเหนือ (Northern Khmer) ด้วย

ตารางที่ 9 (ต่อ)

หน่วยเติมศัพท์	รูปที่ปรากฏ	หน้าที่และความหมาย
		แสดงคำถามที่เป็นสถานที่ แสดงคำถามที่เป็นผู้ได้รับผลประโยชน์
{-e}	/-e/, /-pe/, /-te/, /-ke/, /-ʔe/, /-ne/, /-ne/, /-ne/, /-se/, /-le/ และ /-je/	แสดงความเป็นเครื่องมือ แสดงการเป็นนามธรรม แสดงความเป็นผู้กระทำ
{sV-}	/sə-/, /se-/, /su-/, /so-/ และ /s-/	แสดงความหมาย "จำนวนหนึ่ง"

เป็นที่น่าสังเกตว่า หน่วยเติมศัพท์ส่วนใหญ่ในภาษามลาญถิ่นปัตตานีไม่สามารถเติมกับรากศัพท์ทุกศัพท์ ยกเว้นหน่วยเติมหน้าศัพท์ {C-} ที่แสดงความเป็นผู้กระทำในประโยคกรรมวาจก แสดงความเป็นผู้ได้รับประโยชน์ แสดงความเป็นสถานที่ และแสดงคำถามที่เป็นผู้ได้รับประโยชน์ และ {sV-} ที่แสดงความหมาย "จำนวนหนึ่ง" เท่านั้นที่สามารถเติมกับรากศัพท์ได้ทุกศัพท์

นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่าหน่วยเติมศัพท์บางตัวนั้นใช้เติมกับรากศัพท์ตัวเดียวเท่านั้นได้แก่ หน่วยเติมหน้าศัพท์ {n-} ที่เติมเพื่อสร้างคำนามที่มีความหมายเป็นผู้กระทำ รากศัพท์ที่ใช้เติม คือ /sakeʔ/ 'เจ็บ' เป็น /nʔakeʔ/ 'เชื้อโรค' และ หน่วยเติมหลังศัพท์ {-e} ซึ่งใช้เติมเพื่อสร้าง

คำนามที่มีความหมายเป็นเครื่องมือ รากศัพท์ที่ใช้เดิมคือ /gutiŋ/ ‘ตัดด้วยกรรไกร’ เท่านั้น เป็น /g̥gutiŋ/ ‘กรรไกร’ หน่วยเติมศัพท์ทั้งสองนี้ถือว่าเป็นหน่วยเติมศัพท์ที่หลงเหลืออยู่ใน ลักษณะ fossilized

เป็นที่น่าสังเกตว่า ในภาษามลายูถิ่นปัตตานีสามารถใช้คำมาประกอบกันเพื่อสร้างวลีที่ แสดงความหมายเหมือนกับคำพยานได้ ตัวอย่างเช่น คำว่า /bbəsa/ ‘ทำให้ใหญ่’ สามารถ ใช้วลี /waʔ wi bəsa/ ‘ทำให้ใหญ่’ แทนได้ วลีนี้มาจากการประกอบคำ 3 คำ คือ /waʔ/ ‘ทำ’ /wi/ ‘ให้’ /bəsa/ ‘ใหญ่’

จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดภาษามลายูถิ่นปัตตานีที่มีอายุน้อยมักจะใช้วิธีการทำให้ เป็นวลีมากกว่าการพยานคำ เด็กที่พูดภาษามลายูถิ่นปัตตานีบางคนไม่ใช้การพยานคำและไม่สามารถรับรู้ความหมายของคำพยานได้ ดังนั้นเมื่อผู้ใหญ่พูดกับเด็กจึงต้องใช้วลีแทนคำพยาน ซึ่ง อาจทำให้ในอนาคตการสร้างคำโดยวิธีการพยานคำอาจหมดไปจากภาษามลายูถิ่นปัตตานีได้ อันเป็น ผลทำให้คำหลายพยางค์ค่อยๆ ร่อนเป็นคำพยางค์เดี่ยว ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ภาษามลายูถิ่นปัตตานีใช้ วิธีการทำให้เป็นวลีมากกว่าการพยานคำ คือ อิทธิพลของภาษาไทย กล่าวคือ ผู้พูดภาษามลายูถิ่น ปัตตานีที่มีอายุน้อยจะเรียนภาษาไทยที่โรงเรียนและมีโอกาสใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษามลายูถิ่น ปัตตานี ดังนั้น เด็กจึงไม่ค่อยได้ใช้ภาษามลายูถิ่นปัตตานีมากนัก ด้วยเหตุนี้จึงนำเอาลักษณะหรือ วิธีการของภาษาไทยมาใช้กับภาษามลายูถิ่นปัตตานีโดยไม่รู้ตัว ดังจะเห็นได้ว่า ลักษณะของวลีนั้นจะ เป็นการแปลจากภาษาไทย ตัวอย่างเช่น

คำพยานในภาษา มลายูถิ่นปัตตานี	วลีในภาษามลายูถิ่น ปัตตานี	วลีในภาษาไทย	ความหมาย
/ttineh/	/kəŋɔ tineh/ ‘ถูก’ ‘ทับ’	ถูกทับ	‘ถูกทับ’
/bbəsa/	/waʔ wi bəsa/ ‘ทำ’ ‘ให้’ ‘ใหญ่’	ทำให้ใหญ่	ทำให้ใหญ่
/bbulu/	/ʔadɔ bulu/ ‘มี’ ‘ขน’	‘มีขน’	‘มีขน’

2. การผสมคำ

คำผสมเป็นคำที่ปรากฏมากที่สุดในภาษามลายูถิ่นปัตตานีในอัตราร้อยละ 52.30 ในการศึกษาการผสมคำ ผู้วิจัยได้แบ่งประเภทของการผสมคำออกเป็น 4 ประเภท โดยดูประเภทของการผสมคำว่าเป็นการผสมคำเพื่อสร้างคำประเภทใด ได้แก่ การผสมคำเพื่อสร้างคำนาม การผสมคำเพื่อสร้างคำกริยา การผสมคำเพื่อสร้างคำคุณศัพท์ และการผสมคำเพื่อสร้างคำกริยาวิเศษณ์ หลังจากนั้นได้ศึกษาว่าการผสมคำแต่ละประเภทดังกล่าวมีวิธีการอย่างไรบ้าง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การผสมคำเพื่อสร้างคำนาม

คำผสมในภาษามลายูถิ่นปัตตานีสามารถสร้างขึ้นโดยการผสมคำในหมวดคำนาม คำกริยาสรรกรม คำกริยาอาการ คำกริยาบอกสภาพ คำคุณศัพท์ คำบุพบท คำบอกจำนวน และคำลักษณนาม สำหรับวิธีการผสม มีดังนี้

2.1.1 การผสมคำ 2 หมวด ได้แก่

คำนาม + คำนาม เช่น

/hubaʔ/ /ɲamɔʔ/ > /hubaʔ ɲamɔʔ/ ‘ฮากินฮง’

‘ฮา’ ‘ฮง’

คำนาม + คำกริยาสรรกรม เช่น

/kaʃetɔ/ /tɔlɔʔ/ >

‘รด’ ‘ผลึก’

/kaʃetɔ tɔlɔʔ/

‘รดเห็น’

คำนาม + คำกริยาอาการ เช่น

/ʔae/ /tuɾɲɯ/ > /ʔae tuɾɲɯ/ ‘น้ำตก’

‘น้ำ’ ‘กระโดด’

คำนาม + คำกริยาบอกสภาพหรือคำคุณศัพท์ เช่น

/ʔəʔe/ /sakeʔ/ > /ʔəʔe sakeʔ/ ‘คนไข้’
 ‘คน’ ‘เจ็บ’

คำนาม + คำบุพบท เช่น

/səluwa/ /dale/ > /səluwa dale/ ‘ทางเก่งใน’
 ‘ทางเก่ง’ ‘ใน’

คำนาม + คำบอกจำนวน เช่น

/kaki/ /limə/ > /kaki limə/ ‘ทางเท้า’
 ‘เท้า’ ‘ห้า’

คำนาม + คำลักษณนาม เช่น

/hubaʔ/ /bute/ > /hubaʔ bute/ ‘สาเม็ด’
 ‘สา’ ‘เม็ด’

คำอาการกริยา + คำนาม เช่น

/cuŋaʔ/ /caŋoŋ/ >
 ‘กระดก’ ‘ราวสำหรับยก’
 /cuŋaʔ caŋoŋ/
 ‘กระดานหก’

คำสรรพนามกริยา + คำนาม เช่น

/ʔəne/ /pise/ > /ʔəne pise/ ‘กล้วยแขก’
 ‘ทอด’ ‘กล้วย’

2.1.2 การผสมคำ 3 หมวด ได้แก่

คำนาม + คำนาม + คำนาม เช่น

/hubaʔ/ /ʔaka/ /kaju/ >

‘ฮา’ ‘ราก’ ‘ไม้’

/hubaʔ ʔaka kaju/

‘สมุนไพร’

คำนาม + คำกริยากรรม + คำนาม เช่น

/kaeŋ/ /sapuh/ /muk^hɔ/ >

‘ผ้า’ ‘เช็ด’ ‘หน้า’

/kaeŋ sapuh muk^hɔ/

‘ผ้าเช็ดหน้า’

คำนาม + คำกริยากรรม + คำนาม เช่น

/kapa/ /tube/ /musoh/ >

‘เรือ’ ‘บิน’ ‘รบ’

/kapa tube musoh/

‘เครื่องบินรบ’

คำนาม + คำนาม + คำกริยากรรม เช่น

/hubaʔ/ /pəlitɔ/ /peceʔ/ >

‘ฮา’ ‘ตะเกียง’ ‘ป็น’

/hubaʔ pəlitɔ peceʔ/

‘ถ่านไฟฉาย’

คำนาม + คำบุพบท + คำนาม เช่น

/ʔwɔʔɛ/ /luwa/ /negəʔi/ >

‘คน’ ‘นอก’ ‘ประเทศ’

/ʔwɔʔɛ luwa negəʔi/

‘คนต่างประเทศ’

คำนาม + คำนาม + คำกริยาอาการ เช่น

/tekeʔ/ /kapa/ /tube/ >

‘ตัว’ ‘เรือ’ ‘บิน’

/tekeʔ kapa tube/

‘ตัวเครื่องบิน’

คำนาม + คำนาม + คำกริยาบอกสภาพหรือคำคุณศัพท์ เช่น

/cumij/ /mato/ /panɔʔ/ >

‘กระจก’ ‘ตา’ ‘สั้น’

/cumij mato panɔʔ/

‘แว่นสายตาสั้น’

2.1.3 การผสมคำ 4 หมวด ได้แก่

คำนาม + คำกริยาอาการ + คำนาม + คำกริยาอาการ เช่น

/kəda/ /ɽuwa/ /kaeŋ/ /kəlubɔŋ/ >

‘ร้าน’ ‘ขาย’ ‘ผ้า’ ‘คลุม’

/kəda ɽuwa kaeŋ kəlubɔŋ/

‘ร้านขายผ้าคลุมหัว(สำหรับผู้หญิง)’

คำนาม + คำกริยากรรม + คำนาม + คำกริยากรรม เช่น

/ʔəʔe/ /pəʔ/ /kapa/ /tʉbe/ >

‘คน’ ‘ถือ’ ‘เรือ’ ‘บิน’

/ʔəʔe pəʔ kapa tʉbe/

‘คนจับเครื่องบิน’

คำนาม + คำกริยากรรม + คำนาม + คำนาม เช่น

/kəda/ /juwa/ /cumiŋ/ /matə/

‘ร้าน’ ‘ขาย’ ‘กระจก’ ‘ตา’

/kəda juwa cumiŋ matə/

‘ร้านขายแว่นตา’

คำนาม + คำกริยากรรม + คำนาม + คำบุพบท เช่น

/kəda/ /juwa/ /baʔe/ /luwa/ >

‘ร้าน’ ‘ขาย’ ‘ของ’ ‘นอก’

/kəda juwa baʔe luwa/

‘ร้านขายสินค้าต่างประเทศ’

2.1.3 การผสมคำ 5 หมวด ได้แก่

คำนาม+คำกริยากรรม+คำนาม+คำนาม+คำนาม เช่น

/kəda/ /juwa/ /hubəʔ//ʔaka//kəju/ >

‘ร้าน’ ‘ขาย’ ‘ฮา’ ‘ราก’ ‘ไม้’

/kəda juwa hubəʔ ʔaka kəju/

‘ร้านขายฮาสมุนไพรรากไม้’

คำนาม+คำกริยากรรม+คำนาม+คำนาม+คำกริยาบอกสภาพ

หรือคำคุณศัพท์ เช่น

/ʔwɔ̃ɕ/ /pɔʔ/ /lagu/ /ʔwɔ̃ɕ/ /putɕh/ >

‘คน’ ‘ถือ’ ‘เพลง’ ‘คน’ ‘ชาว’

/ʔwɔ̃ɕ pɔʔ lagu ʔwɔ̃ɕ putɕh/

‘นักร้องเพลงสากล’

2.2 การผสมคำเพื่อสร้างคำกริยา

การผสมคำเพื่อสร้างคำกริยาในภาษามลายูถิ่นปัตตานีสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทย่อย คือ การผสมคำเพื่อสร้างคำกริยากรรม การผสมคำเพื่อสร้างคำกริยากรรม และการผสมคำเพื่อสร้างคำกริยาบอกสภาพ

2.2.1 การผสมคำเพื่อสร้างคำกริยากรรม คำกริยากรรมในภาษามลายูถิ่นปัตตานี สามารถสร้างขึ้นโดยการรวมคำในหมวดคำนาม และคำกริยากรรม คำกริยาบอกสภาพหรือคำคุณศัพท์ สำหรับวิธีการผสมมีวิธีเดียว คือ การผสมคำ 2 หมวด ดังนี้

คำกริยากรรม + คำนาม เช่น

/suwaʔ/ /duwiʔ/ > /suwaʔ duwiʔ/ ‘ให้สินบน’

‘ป้อน’ ‘เงิน’

คำกริยากรรม + คำกริยากรรม เช่น

/kəpeʔ/ /taŋɔ/ > /kəpeʔ taŋɔ/ ‘สอบถาม’

‘ปึ้ง’ ‘ถาม’

คำกริยาบอกสภาพหรือคำคุณศัพท์ + คำนาม เช่น

/punɔh/ /namɔ/ >

‘เสื่อ’ ‘ชื่อ’

/punɔh namɔ/

‘เสื่อชื่อ’

2.2.2 การผสมคำเพื่อสร้างคำกริยากรรม คำกริยากรรมในภาษามลาญตินปัตตานี สามารถสร้างขึ้นจากการผสมคำในหมวดคำนาม คำกริยากรรม คำกริยากรรม คำกริยาบอกสภาพ และคำคุณศัพท์ สำหรับวิธีการผสมนั้นมีวิธีเดียว คือ การผสมคำ 2 หมวด ได้แก่

คำกริยากรรม + คำกริยากรรม เช่น

/gi/ /ɽjale/ >

‘ไป’ ‘เดิน’

/gi ɽjale/

‘ไปเที่ยว’

คำกริยากรรม + คำกริยาบอกสภาพหรือคำคุณศัพท์ เช่น

/make/ /besa/ >

‘กิน’ ‘ใหญ่’

/make besa/

‘กินอย่างหรรษา’

คำกริยากรรม + คำนาม เช่น

/c^haɽgi/ /ɽale/ > /caɽgi ɽale/ ‘หาทาง, หาวิธี’

‘หา’ ‘ทาง’

2.2.3 การผสมคำเพื่อสร้างคำกริยาบอกสภาพ คำกริยาบอกสภาพในภาษามลาญตินปัตตานีสามารถสร้างขึ้นจากการผสมของคำในหมวดคำนาม คำกริยากรรม คำกริยากรรม คำกริยาบอกสภาพ คำคุณศัพท์ คำบุพบท และคำกริยาวิเศษณ์ วิธีการผสมมี 2 วิธี ได้แก่ การผสมคำ 2 หมวด และการผสมคำ 3 หมวด ดังนี้

ก) การผสมคำ 2 หมวด ได้แก่

คำกริยาบอกสภาพหรือคำคุณศัพท์ + คำบุพบท เช่น

/panah/ /dale/ >

‘ร้อน’ ‘ใน’

/panah dale/

‘ร้อนใน’

คำนาม + คำกริยาบอกสภาพหรือคำคุณศัพท์ เช่น

/ʔaŋiŋ/ /tɪŋi/ >

‘ลม’ ‘สูง’

/ʔaŋiŋ tɪŋi/

‘รสนิมสูง’

คำกริยาบอกสภาพหรือคำคุณศัพท์ + คำกริยาบอกสภาพ

หรือคำคุณศัพท์ เช่น

/hite/ /manih/ >

‘ดำ’ ‘หวาน’

/hite manih/

‘ดำขำ’

คำกริยาบอกสภาพหรือคำคุณศัพท์ + คำนาม เช่น

/kəʔah/ /pəʔoʔ/ >

‘แข็ง’ ‘ท้อง’

/kəʔah pəʔoʔ/

‘ตื้อ’

คำกริยาบอกสภาพ + คำกริยาบอกสภาพ

หรือคำคุณศัพท์ เช่น

/dame/ /panah/ >

‘ป่วย’ ‘ร้อน’

/dame panah/

‘ไม่สบายตัวร้อน’

คำกริยาอาการ + คำนาม เช่น

/nae?/ /?aŋiŋ/ >

‘ขึ้น’ ‘ลม’

/nae? ?aŋiŋ/

‘มีกำลังใจ’

คำกริยากรรม + คำนาม เช่น

/make/ /ppɔŋ/ >

‘กิน’ ‘เครื่องสูบลม’

/make ppɔŋ/

‘น้ำขอ’

ข) การผสมคำ 3 หมวด ได้แก่

คำกริยาบอกสภาพ + คำนาม + คำกริยากรรม

หรือคำคุณศัพท์ เช่น

/sake?/ /pəʔo?/ /pulah/ >

‘เจ็บ’ ‘ท้อง’ ‘บิด’

/sake? pəʔo? pulah/

‘ท้องผูก’

คำกริยาบอกสภาพหรือคำคุณศัพท์ + คำนาม เช่น

/kəʃah/ /pəʃoʔ/ >

‘แข็ง;’ ‘ท้อง’

/kəʃah pəʃoʔ/

‘^ขต่อ’

คำกริยากรรม + คำนาม เช่น

/make/ /ppəŋ/ >

‘กิน’ ‘เครื่องสับลม’

/make ppəŋ/

‘บ้ำยอ’

2.3.2 การผสมคำ 3 หมวด ได้แก่

คำกริยาบอกสภาพ + คำนาม + คำนาม เช่น

หรือคำคุณศัพท์

/hija/ /pucoʔ/ /pise/ >

‘เขี้ยว’ ‘ฮอด’ ‘กล้าว’

/hija pucoʔ pise/

‘เขี้ยวอ่อน’

จะเห็นได้ว่าการผสมคำเพื่อสร้างคำหนึ่งคำนั้นจะเหมือนกับการผสมคำเพื่อสร้างคำกริยาบอกสภาพ (ข้อ 2.2.3) บางส่วน เพราะคำเหล่านี้ในภาษามลาญถิ่นปัตตานีสามารถแปลงหมวดกันได้

2.4 การผสมคำเพื่อสร้างคำกริยาวิเศษณ์

คำกริยาวิเศษณ์ในภาษามลาญถิ่นปัตตานีสามารถสร้างขึ้นจากการผสมคำในหมวดคำนาม คำกริยาบอกสภาพ คำคุณศัพท์ คำลักษณนามและคำกริยาวิเศษณ์ สำหรับวิธีการผสมมีวิธีเดียว คือ การผสมคำ 2 หมวด ซึ่งได้แก่

คำนาม + คำนาม เช่น

/kaki/ /haje/ > /kaki haje/ 'เท้าเปล่า'

'เท้า' 'เท้า'

คำนาม + คำกริยาบอกสภาพหรือคำคุณศัพท์ เช่น

/kaki/ /peka/ 'เป้' > /kaki peka/ 'ขาเป้'

'เท้า' 'เป้'

คำลักษณนาม + คำนาม เช่น

/səkəli?/ /mato/ > /səkəli? mato/ 'พระพิบตาเดียว'

'พระพิบตา' 'ตา'

1 ครั้ง'

คำกริยาวิเศษณ์ + คำกริยาวิเศษณ์ เช่น

/sije/ /male/ > /sije male/ 'ทั้งวันทั้งคืน'

'กลางวัน' 'กลางคืน'

3. การซ้ำคำ

การซ้ำคำเป็นวิธีการสร้างคำในภาษามลาญถิ่นปัตตานีที่พบน้อยที่สุดเพียงร้อยละ

1.31 การซ้ำคำในภาษามลาญถิ่นปัตตานีสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ การซ้ำคำเพื่อสร้างคำนาม การซ้ำคำเพื่อสร้างคำกริยา การซ้ำคำเพื่อสร้างคำคุณศัพท์ การซ้ำคำเพื่อสร้างคำกริยาวิเศษณ์ และการซ้ำคำเพื่อสร้างคำบุพบท

3.1 การซ้ำคำเพื่อสร้างคำนาม

การซ้ำคำเพื่อสร้างคำนามในภาษามลาญถิ่นปัตตานีมีประเภทเดียวเท่านั้น คือ การซ้ำคำเพื่อสร้างคำนามใหม่ที่เป็นพหูพจน์ ซึ่งเท่าที่พบสามารถซ้ำกับรากศัพท์ที่มีอรรถลักษณะเป็นมนุษย์บางศัพท์เท่านั้น ซึ่งได้แก่ /budɔʔ/ 'เด็ก' /ʔanoʔ/ 'ลูก' /ʔadeʔ/ 'น้อง' /kakoʔ/ 'พี่' /binin/ 'ภรรยา' /toʔ/ 'ปู่ย่าตาชาย' และ /nnatu/ 'ลูกเขยหรือลูกสะใภ้' ลักษณะการซ้ำคำพบเฉพาะการซ้ำแบบสมบูรณ์เท่านั้น ดังนี้

/budɔʔ/(n.) ‘เด็ก’ > /budɔʔ-budɔʔ/ ‘เด็กหลายคน, เด็กๆ’
 /ʔanɔʔ/(n.) ‘ลูก’ > /ʔanɔʔ-ʔanɔʔ/ ‘ลูกหลายคน, ลูกๆ’
 /ʔadeʔ/(n.) ‘น้อง’ > /ʔadeʔ-ʔadeʔ/ ‘น้องหลายคน, น้องๆ’
 /kakoʔ/(n.) ‘พี่’ > /kakoʔ-kakoʔ/ ‘พี่หลายคน, พี่ๆ’
 /binɨŋ/(n.) ‘ภรรยา’ > /binɨŋ-binɨŋ/ ‘ภรรยาหลายคน’
 /toʔ/(n.) ‘ปู่/ตาชาย’ > /toʔ-toʔ/ ‘ปู่/ตาชายหลายคน’
 /nnatu/(n.) ‘ลูกเขยหรือลูกสะใภ้’ > /nnatu-nnatu/ ‘ลูกเขยหรือลูกสะใภ้

หลายคน’

3.2 การซ้ำคำเพื่อสร้างคำกริยา

การซ้ำคำเพื่อสร้างคำกริยาในภาษามลายูถิ่นปัตตานีสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภทย่อยคือ การซ้ำคำเพื่อสร้างคำกริยาใหม่ que แสดงถึงการกระทำซ้ำกันหลายครั้ง การซ้ำคำเพื่อสร้างคำกริยาใหม่ที่มีสภาพลดลงกว่าเดิม การซ้ำคำเพื่อสร้างคำกริยาใหม่ที่มีสภาพเพิ่มขึ้นกว่าเดิม และการซ้ำคำเพื่อสร้างคำกริยาใหม่ que แสดงถึงการห้ามหรือไม่ประสงค์จะให้ผู้อื่นกระทำ

3.2.1 การซ้ำคำเพื่อสร้างคำกริยาใหม่ que แสดงถึงการกระทำซ้ำๆกัน

รากศัพท์ที่สามารถนำมาซ้ำได้มักจะเป็นคำกริยากรรม และคำกริยาอกรรม ลักษณะการซ้ำคำที่พบมีเฉพาะการซ้ำแบบสมบูรณ์ ตัวอย่างเช่น

/katoʔ/(v.tr.) ‘ตี’ > /katoʔ-katoʔ/ ‘ตีแล้วตีอีก’

/lopaʔ/(V.Intr.) ‘กระโดด’ > /lopaʔ-lopaʔ/ ‘กระโดดแล้วกระโดดอีก’

3.2.2 การซ้ำคำเพื่อสร้างคำกริยาใหม่ที่มีสภาพลดลงกว่าเดิม รากศัพท์ที่

นำมาซ้ำได้เป็นคำกริยาบอกสภาพและคำคุณศัพท์เท่านั้น ลักษณะการซ้ำคำที่พบมีเฉพาะการซ้ำแบบสมบูรณ์เท่านั้น ตัวอย่างเช่น

/ɲeʃɔh/(v.st.), (adj.) ‘แดง’ > /ɲeʃɔh-ɲeʃɔh/ ‘อ่อนข้างแดง, แดงๆ’

3.2.3 การซ้ำคำเพื่อสร้างคำกริยาที่มีสภาพเพิ่มขึ้นกว่าเดิม รากศัพท์ที่นำมาซ้ำจะเป็นคำกริยาบอกสภาพหรือคำคุณศัพท์เท่านั้น ตัวอย่างเช่น

/meʔvoh/(v.st.), (adj.) ‘แดง’ > /meʔvoh-meʔvoh/ ‘แดง(มากกว่า)’

3.2.4 การซ้ำคำเพื่อสร้างคำกริยาใหม่ที่แสดงถึงการห้ามหรือไม่ประสงค์จะให้ผู้อื่นกระทำ หรือที่เรียกว่า การซ้ำอุจจารมวิภาจ รากศัพท์ที่นำมาซ้ำได้เป็นคำกริยากรรมและคำกริยากรรม ลักษณะการซ้ำคำที่พบมีเฉพาะการซ้ำบางส่วนเท่านั้น ตัวอย่างเช่น

/make/(v.tr.) ‘กิน’ > /make-makov/ ‘ไม่ต้องกินหรือไม่อยากให้กิน, กินเกิน’

/gi/(v.intr.) ‘ไป’ > /gi-gov/ ‘ไม่ต้องไปหรือไม่อยากให้ไป, ไปเปล’

คำที่ได้จากการซ้ำคำเพื่อสร้างคำกริยาใหม่ที่แสดงถึงการห้ามหรือไม่อยากให้ผู้อื่นทำนั้น ไม่สามารถใช้ตามลำพังได้ ต้องประกอบกับคำแสดงปฏิเสธเพื่อสร้างเป็นวลีเสมอ คำที่นำมาประกอบเพื่อสร้างวลีที่มีความหมายดังกล่าวนี้ คือ /toʔsov/ ‘ไม่ต้อง’ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

/make-makov/ เป็น /toʔsov make- makov/ ‘ไม่ต้องกิน’

/gi-gov/ เป็น /toʔsov gi-gov/ ‘ไม่ต้องไป’

ข้อสังเกต

จะเห็นได้ว่าประเภทของการซ้ำคำเพื่อสร้างคำกริยาบางประเภทมีลักษณะการซ้ำที่เหมือนกัน ดังนั้นคำที่ได้จากการซ้ำคำบางคำมีรูปเหมือนกัน แต่มีความหมายต่างกัน เช่น คำว่า /meʔvoh-meʔvoh/ มี 2 ความหมาย คือ ไม่ค่อยแดง และแดงกว่า ซึ่งในการแยกความหมายเพื่อไม่ให้เกิดความกำกวมนั้น จำเป็นต้องอาศัยบริบท ดังนี้

/gopv meʔvoh-meʔvoh tuh, xv tcvov? taʔpov c'ioʔaʔ/

‘อะไร’ ‘แดง’ ‘นั่น’ ‘ฉัน’ ‘มอง’ ‘ไม่ค่อย’ ‘ชัด’

‘นั่น อะไรแดงๆ ผมมองไม่ค่อยชัด’

/kalu noʔ bəli voh timv, pileh hoʔ meʔvoh-meʔvoh sikiʔ/

‘ถ้า’ ‘จะ’ ‘ซื้อ’ ‘ผลไม้’ ‘แดงโหม’ ‘เลือก’ ‘ที่’ ‘แดงๆ’ ‘นิด’

‘ถ้าจะซื้อแดงโหม ให้เลือกที่แดงๆหน่อย’

คำว่า /dɔ̄ʔab-dɔ̄ʔab/ ในบริบทแรก หมายถึง ไม่ค่อยแดง และในบริบทหลัง หมายถึง แดงกว่า

3.3 การเข้าคำเพื่อสร้างคำคุณศัพท์

คำคุณศัพท์ในภาษามลายูถิ่นปัตตานีสามารถสร้างขึ้นโดยการเข้าคำ การเข้าคำเพื่อสร้างคำคุณศัพท์สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การเข้าคำเพื่อสร้างคำคุณศัพท์ที่มีสภาพลดลงกว่าเดิม และ การเข้าคำเพื่อสร้างคำคุณศัพท์ที่มีสภาพเพิ่มขึ้นกว่าเดิม ลักษณะการเข้าคำและคำที่ได้จากการเข้าคำทั้งสองประเภทนี้จะเหมือนกับการเข้าคำเพื่อสร้างคำกริยาใหม่ที่มีสภาพลดลงกว่าเดิม ในข้อ 3.2.3 และการเข้าคำเพื่อสร้างคำกริยาที่มีสภาพเพิ่มขึ้นกว่าเดิม ในข้อ 3.2.4 ตามลำดับ

3.4 การเข้าคำเพื่อสร้างคำกริยาวิเศษณ์

การเข้าคำเพื่อสร้างคำกริยาวิเศษณ์ในภาษามลายูถิ่นปัตตานีมี 2 ประเภทย่อย ได้แก่ การเข้าคำเพื่อสร้างคำกริยาวิเศษณ์ที่มากกว่าเดิม และการเข้าคำเพื่อสร้างคำกริยาวิเศษณ์ที่มีความหมายเหมือนกับรากศัพท์ที่เป็นคำกริยา ดังนี้

3.4.1 การเข้าคำเพื่อสร้างคำกริยาวิเศษณ์ที่มีระดับมากกว่าเดิม

รากศัพท์ที่นำมาเข้าจะเป็นคำกริยาบอกสภาพ คำคุณศัพท์ และคำกริยาวิเศษณ์ ลักษณะการเข้าคำเป็นการเข้าสมบูรณ์ ตัวอย่างเช่น

/dɔ̄ʔab/(v.st.), (adj.), (adv.) ‘เร็ว’ > /dɔ̄ʔab-dɔ̄ʔab/ ‘เร็วกว่าเดิม’

3.4.2 การเข้าคำเพื่อสร้างคำกริยาวิเศษณ์ที่มีความหมายเหมือนกับ

รากศัพท์ที่เป็นคำกริยา ลักษณะการเข้าคำเป็นการเข้าสมบูรณ์ ตัวอย่างเช่น

/maɛŋ/(v.intr) ‘เล่น’ > /maɛŋ-maɛŋ/ ‘เล่นๆ’

3.5 การเข้าคำเพื่อสร้างคำบุพบท

การเข้าคำเพื่อสร้างคำบุพบทในภาษามลายูถิ่นปัตตานีเท่าที่พบมีเพียงประเภทเดียวเท่านั้น คือ การเข้าคำเพื่อสร้างคำบุพบทใหม่ที่แสดงความไม่แน่นอน ลักษณะการเข้าคำที่พบมีเฉพาะการเข้าสมบูรณ์เท่านั้น ตัวอย่างเช่น

/təŋwəh/(prep.) ‘กลาง’ > /təŋwəh-təŋwəh/ ‘กลางๆ’

/bəwəh/(prep.) ‘ข้างล่าง’ > /bəwəh-bəwəh/ ‘ข้างล่างๆ’

4. การแปลงหมวดคำ

การแปลงหมวดคำเป็นวิธีการสร้างคำที่พบเป็นอันดับ 3 ในภาษามลายูถิ่นปัตตานี ในอัตราร้อยละ 15.64 การแปลงหมวดคำในภาษามลายูถิ่นปัตตานีมี 8 วิธี ดังนี้คือ

4.1 การแปลงหมวดระหว่างคำกริยาและคำกริยาวิเศษณ์ ตัวอย่างเช่น คำว่า /mmapoh/ ในประโยคต่อไปนี้

ก) /kucij tu kaŋo? suŋoh, tuləŋ katə? mmapoh/

‘แมว’ ‘นั้น’ ‘เกาะ’ ‘จริง’ ‘ช่วย’ ‘ดี’ ‘ให้ตาย’

‘แมวด่วนนั้นเกาะจริงๆ ช่วยดีให้ตายหน่อยสิ’

ข) /k^həru səkoləh tu kac^hə suŋoh budə? maey

‘ครู’ ‘โรงเรียน’ ‘นั้น’ ‘พศยาม’ ‘ใช้’ ‘เด็ก’ ‘เล่น’

bola təŋwəh panəh, nə? mmapoh budə? bətə/

‘ฟุตบอล’ ‘กลาง’ ‘ร้อน’ ‘จะ’ ‘ฆ่า’ ‘เด็ก’ ‘ตรง’

‘ครูโรงเรียนนั้นพศยามใช้ให้เด็กเล่นบอลกลางแดด เหมือนกับ

จะให้เด็กตาย’

คำว่า /mmapoh/ ในประโยค ก) ทำหน้าที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ และ ในประโยค

ข) ทำหน้าที่เป็นคำกริยา

4.2 การแปลงหมวดระหว่างคำนามและคำกริยา ตัวอย่างเช่น /lutu?/

‘เข้า’ ในประโยคต่อไปนี้

ก) /lutu? che jadj genə tahu, nə jalə bunij

‘เข้า’ ‘ตา’ ‘เป็น’ ‘อะไร’ ‘ไม่รู้’ ‘พล’ ‘เดิน’ ‘ได้ยิน’

kwəkə? kwəkə?/

‘แกร๊ก’ ‘แกร๊ก’

‘เข้าของตาไม่รู้เป็นอะไร พอเดินจะดังแกร๊กๆ’

- ข) /naʔmuaj tu kʰoŋw lutuʔ ʃʃwkwʔ/
 ‘นักมวย’ ‘นั่น’ ‘ถูก’ ‘เข้า’ ‘อสังงอ’
 ‘นักมวยคนนั้นถูกตีเขาจนตัวงอ’

คำว่า /lutuʔ/ ในประโยค ก) ทำหน้าที่เป็นคำนาม และในประโยค ข) ทำหน้าที่เป็นคำกริยา

4.3 การแปลงหมวดระหว่างคำนามและกับคำลักษณนาม ตัวอย่างเช่น คำว่า /piŋe/ ‘งาน’ ในประโยคต่อไปนี้

- ก) /mɛʔ bəli piŋe paʔ tte/
 ‘แม่’ ‘ซื้อ’ ‘งาน’ ‘สี่’ ‘ใบ’
 ‘แม่ซื้องาน 4 ใบ’
- ข) /mɛʔ suʃoh ʔadeʔ bəli laʔso duwɔ piŋe/
 ‘แม่’ ‘ใช้’ ‘น้อง’ ‘ซื้อ’ ‘ขนมจีน’ ‘สอง’ ‘งาน’
 ‘แม่ใช้ให้น้องไปซื้อขนมจีน 2 งาน’

คำว่า /piŋe/ ‘งาน’ ในประโยค ก) ทำหน้าที่เป็นคำนาม และในประโยค ข) ทำหน้าที่เป็นคำลักษณนาม

4.4 การแปลงหมวดระหว่างคำกริยาและคำคุณศัพท์ ตัวอย่างเช่น คำว่า /bɛsa/ ‘ใหญ่’ ในประโยคต่อไปนี้

- ก) /ʃumwɔh dɛmɔ bɛsa suŋoh/
 ‘บ้าน’ ‘คุณ’ ‘ใหญ่’ ‘จริง’
 ‘บ้านคุณใหญ่จริง’
- ข) /ʃumwɔh bɛsa tu mɔleʔ suŋoh/
 ‘บ้าน’ ‘ใหญ่’ ‘นั่น’ ‘สวย’ ‘จริง’
 ‘บ้านใหญ่นั้นสวยจริง’

4.5 การแปลงหมวดระหว่างคำกริยาและคำลักษณนาม ตัวอย่างเช่น คำว่า /ɾəpuʔ/ ‘หีบ’ ในประโยคต่อไปนี้

/mɛʔ suʔoh ʔadeʔ ɾəpuʔ bəlace tigo ɾəpuʔ/
 ‘แม่’ ‘ใช้’ ‘น้อง’ ‘หีบ’ ‘กะปิ’ ‘สาม’ ‘หีบ’
 ‘แม่ใช้ให้น้องหีบกะปิมา 3 หีบ’

คำว่า /ɾəpuʔ/ ที่ขีดเส้นใต้เส้นเดียวทำหน้าที่เป็นคำกริยา และที่ขีดเส้นใต้สองเส้น ทำหน้าที่เป็นคำลักษณนาม

4.6 การแปลงหมวดระหว่างคำกริยา คำนาม และคำลักษณนาม ตัวอย่างเช่น /titeʔ/ ‘หอด’ ในประโยคต่อไปนี้

ก) /ʔae ke ɡopɔ doʔ titeʔ tʰaʔ-tʰaʔ/
 ‘น้ำ’ ‘หรือ’ ‘อะไร’ ‘กำลัง’ ‘หอด’ ‘ตั้งๆ’
 ‘น้ำหรือว่าอะไรกำลังหอดตั้งๆอยู่’

ข) /titeʔ ɡopɔ hite tah baru/
 ‘หอด’ ‘อะไร’ ‘คำ’ ‘บน’ ‘เสื่อ’
 ‘นั่นหอดอะไร คำอยู่บนเสื่อ’

ค) / miŋ niŋ taʔpɔ mass, tuŋɔɯ bɔh cicaʔ buleh
 ‘ก๊วยเตี๋ยว’ ‘นี้’ ‘ไม้ค้อฮ’ ‘เปรี้ยว’ ‘ข้าว’ ‘ใส่’ ‘น้ำส้ม’ ‘สัก’
 duwɔ tigo titeʔ/
 ‘สอง’ ‘สาม’ ‘หอด’
 ‘ก๊วยเตี๋ยวสามไม้ค้อฮเปรี้ยว ข้าวหอดน้ำส้มสักสองสามหอด
 หน้อยซี’

คำว่า /titeʔ/ ในประโยค ก) ทำหน้าที่เป็นคำกริยา ในประโยค ข) ทำหน้าที่เป็นคำนาม และในประโยค ค) ทำหน้าที่เป็นคำลักษณนาม

4.7 การแปลงหมวดระหว่างคำกริยา คำคุณศัพท์ และคำกริยาวิเศษณ์ ตัวอย่าง
คำว่า /bato/ ‘ตรง’ ในประโยคต่อไปนี้

ก) /budo? tu bato/

‘เด็ก’ ‘นั่น’ ‘ตรง’

‘เด็กคนนั้นชื่อตรง’

ข) /budo? bato tu k^hno tipu so?mo/

‘เด็ก’ ‘ตรง’ ‘นั่น’ ‘ถูก’ ‘หลอก’ ‘ประจำ’

‘เด็กชื่อตรงคนนั้นถูกหลอกเป็นประจำ’

ค) /woh no jatoh bato tah ppalo lomu do?

‘ลูก’ ‘มะพร้าว’ ‘ตก’ ‘ตรง’ ‘บน’ ‘หัว’ ‘ว้าว’ ‘อยู่’

tama? bbwoh/

‘ผูก’ ‘ที่ข้างล่าง’

‘มะพร้าวหล่นใส่หัวว้าวที่ผูกอยู่ข้างใต้ต้น’

คำว่า /bato/ ในประโยค ก) ทำหน้าที่เป็นคำกริยา ในประโยค ข) ทำหน้าที่เป็น
คำคุณศัพท์ และในประโยค ค) ทำหน้าที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์

4.8 การแปลงหมวดระหว่างคำกริยา คำกริยาวิเศษณ์ คำลักษณนามและ
คำบุพบท ตัวอย่างเช่น คำว่า /kəliliŋ/ ในประโยคต่อไปนี้

ก) /ʔoʔe paka? do? kəlilin goʔo/

‘คน’ ‘ร่วมกัน’ ‘กำลัง’ ‘ล้อม’ ‘อะไร’

‘คนกำลังมุงอะไรกัน’

ข) /p^huwo? budo?-budo? paka? diʔi kəlilin/

‘พวก’ ‘เด็กๆ’ ‘ร่วมกัน’ ‘ขึ้น’ ‘เป็นวง’

‘พวกเล็กๆขึ้นกันเป็นวง’

- ค) /pagi-pagi,ʔabe laʔi kəlilɪŋ pade bola
 ‘เช้าๆ’ ‘พี่’ ‘วิ่ง’ ‘รอบ’ ‘สนาม’ ‘ฟุตบอล’
 səpuloʔ kəlilɪŋ/
 ‘สิบ’ ‘รอบ’
 ‘ตอนเช้าๆพี่จะวิ่งรอบสนามฟุตบอลสิบรอบ’
- ง) /ʔajəh suʔoʔ ʔanəʔ-ʔnəʔ kuteʔ sapəh kəlilɪŋ
 ‘พ่อ’ ‘ใช้’ ‘ลูกๆ’ ‘เก็บ’ ‘ขยะ’ ‘รอบ’
 ʔunʔəʔ/
 ‘บ้าน’
 ‘พ่อใช้ให้ลูกๆเก็บขยะรอบๆบ้าน’

คำว่า /kəlilɪŋ/ ในประโยค ก) ทำหน้าที่เป็นคำกริยา ในประโยค ข) ทำหน้าที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ ในประโยค ค) (ที่ขีดเส้นใต้) ทำหน้าที่เป็นคำลักษณนาม และในประโยค ง) ทำหน้าที่เป็น คำบุพบท

ในการศึกษาการแปลงหมวดคำนี้ ผู้วิจัยไม่สามารถทราบได้ว่าคำหมวดใดแปลงมาจากคำหมวดใด ดังนั้นจึงศึกษาเฉพาะว่า คำหนึ่งคำสามารถทำหน้าที่เป็นคำในหมวดใดได้บ้างเท่านั้น อย่างไรก็ตามในกรณีของหมวดคำลักษณนามนั้นผู้วิจัยคิดว่าน่าจะเกิดขึ้นทีหลัง เพราะการใช้คำลักษณนามนั้นมีการเปลี่ยนแปลงเสมอ เช่น คำว่า /kəlilɪŋ/ ในข้อ 4.7 ประโยค ค) ซึ่งทำหน้าที่เป็นคำลักษณนามนั้น ผู้พูดภาษามลายูถิ่นปัตตานีบางคน ใช้คำว่า /rəʔ/ แทน ซึ่งยืมจากคำว่า รอบ ในภาษาไทย